

UUED POED PIIRILINNAS

Sel nädalal avas Valkas ukseid kaks alkohoolseid jooke pakkuvat poodi, üks kuulub Eesti, teine Läti ettevõtjatele.

Lk 3

KAS TÄISKUU MÕJUTAB MEID?

Homme hommikust elame täiskuu mõju all – kas peaksime kartma? Füüsik, astronoom ja skeptik Martin Vällik väidab, et pole põhjust – täiskuu mõju on legend.

Lk 8

ÕPETAJA KITARRI JA GLOOBUSEGA

Loodusainete õpetaja ametit pidav Arnold Looga iseloomustab ennast kui «üsna rahulikku ja omamoodi huumoriga» inimest. Tegelikult on mees kõike muud kui rahulik.

Lk 7

Valgamaalane

laupäev, 15. oktoober 2016 • nr 120 • hind 1,00 € • www.valgamaalane.postimees.ee

ANNA
VIHJE

tel 766 3888
vihje@valgamaalane.ee

Trepilt tuli välja **meistri** **nimi**

SIRJE LEMMIK
sirjelemmik@ajaleht.ee

Valga Jaani kiriku välis-trepilt tuli paksu tolmu-kihi alt nähtavale arvatavalt trepi valmistanud meistri nimi.

«Kuna tegin parajasti pühakodade programmile toetusetaotlust järgmise aasta töödeks, tulime muinsuskaitseameti vaneminspektori Mari-Liis Parise ja järelevalvet tegeva ametnikuga üle vaatama kiriku välistreppi, mis väga õnnetus seisus,» rääkis SA Valga Jaani Kiriku Renoveerimine juht Sirje Päss, kuidas leiule sattus. Tegu on kiriku muusikakoolipoolse trepiga.

Treppi lähemalt uurides märkas ta paksu tolmuhi all krobelist pinda. «Hakkasin seda kraapima ja selle käigus tuli kihi alt välja järjest rohkem tähti. Lõpuks oli selgelt näha tekst «Carl Nevermann Riga». Nime leidsime veel teiseltki trepiastmelt. Leid võttis meid kõiki ahhetama.»

Tema arvates viitab kiri kivi-meistrile Lätimaalt, sest nii kiriku

arhitekt kui ehitajad olid Riias ning betoonist trepikivid valmistati ja paigaldati sinna eeldatavasti kirikutorni valmimisel 1815.–1816. aasta paiku.

Huvitavaid leide olnud teisigi

Tänavu mais avastasid töömehed remondi käigus kirikust samuti ajaloolise tähtsusega leiu. Välisukse ja kaarakna restaureerimisel tuli klaaside puhastamisel välja, et ühele kätsi valmistatud klaasile on 160 aastat tagasi gooti kirjas graveeritud meistri nimi ja kuupäev: Gottfried Moritz Rost, 17. oktoober 1856.

Pühakodade programmist taotleb sihtasutus lisaks kiriku välistrepi kordategemisele toetust kiriku ovaalosa katuse plekiga kaetud osa korrastamiseks, korrosioonitõrjeks ja värvimiseks.

Korstn hädalokorras

Hädalokorras on ka kiriku vana korsten. «Remondi käigus selgus korstna väga halb seisukord, see on lausa tuleohtlik,» selgitas Päss. Parandustööde käigus tuleb korstna pits kuni katuseeni lammutada ja uus laduda koos uue korstna-

SA Valga Jaani Kiriku Renoveerimine juht Sirje Päss avastas hiljuti kirikutrepi ülevaatusel kahelt trepiastmelt arvatava kivimeistri nime – Carl Nevermann. Leid oli järjekordne tore üllatus, mis kiriku remondi käigus on esile tulnud.

FOTOD: ARVO MEEKS

mütsi paigaldusega. Kokku läheks töö maksma 6000 euro ringis. Raha on korjatud nii kiriku juubelpidustustel kui muusikapäevadel korraldatud annetustega.

«Samuti panustab korstna ehitustöödesse kirik. Ka peatsel hingedepäeva kontserdil ootame külastajatelt annetusi,» nentis Päss.

Kuiv sügis langetab veetaset jõgedes

TAAVI NIITTEE
taavi.niitsee@ajaleht.ee

Viimaste kuude kuivus on hakanud mõjutama jõgede veetaset, mis küll veel katastroofiliselt madalaid numbreid ei näita. Eelmise aastaga võrreldes minnakse talvele vastu isegi märjemalt.

Vooluveekogude üha alaneva veetaseme peamine süüdlane on kuiv sügis. Näiteks septembris sadas Eestis vaid keskmiselt 28 millimeetrit vihma, millele ka oktoober palju lisa pole toonud. Jälgides prognoose, tundub, et vihma ei tule ka lähinädalatel.

«Väike Emajõe veetase Tõlliste veemõõdupostis on viimased päevad kõikunud ümber 20 sentimeetri üle jaama graafiku nulli,» rääkis hüdroloog Tiia Pedusaar, kelle sõnul oli eelmise aasta oktoobris see vaid mõni sentimeeter üle nulli.

Sarnane olevat olukord ka Valgamaa kagunurka läbival Mustjões, kus veetase viimastel

päevadel olnud üle nulli umbes 75 sentimeetrit eelmise aasta 50 sentimeetri asemel. Tõrvast läbi voolaval Öhne jõel näitavad andmed, et veepiir on pikaajalisest kuu keskmisest paarikümmend pügalat madalam.

«Praegu võib öelda, et tänavune oktoober on Valgamaa jõgedel alustanud märjemalt kui möödunud aastane,» võttis Pedusaar kokku. Siiski võib hüdroloogi hinnangul madal veetase ka novembrisse kesta. Pigem olevat sademevaene sügis karm Põhja- ja Lääne-Eesti jõgedes vastu.

Kaie Helemets, kes hoiab juba seitsmendat aastat Mustjõe veetasemel silma peal, edastades vastavaid andmeid riigi ilmateenistusele, jõe sügisest käitumist üllatavaks ei pidanud. «Meie jõgi ongi selline, et muutub pidevalt. Kui tuleks nüüd üks kõva vihmahoog, oleks kolme päeva pärast jälle veetase kõrgem.»

Naise arvates ei ole karta, et vesi Mustjões lähiajal drastiliselt langeks – isegi juhul kui vihma niipea ei tule. «Väga palju oleneb tempera-

tuurist ja õhuniiskusest. Kõige hullem on ikkagi suvel põuaga.»

Eesti Maaülikooli järveeadlane, professor Ingmar Ott rääkis, et sellel aastal on Valgamaal jälgitud Aheru, Ähijärve, Pühajärve ja Tüandre veetasemeid. «Need on suhteliselt suure valgala, seepärast midagi väga ootamatut veetasemes ei täheldatud,» sõnas Ott, selgitades, et selliste järvede veetase on reeglina stabiilsem.

Kummalise näite tänavuse aasta veeoludest tõi Ott hoopis Põlvamaal kõrvuti paiknevate Nohipalu Mustjärve ja Valgjärve kohta. «Esime neist, mis on läbivoolujärv, ajas augustis-septembris üle ääre. Teine, umbjärv, oli kokku kuivanud.»

Madalat merevee taset Ott järvede ja jõgede seostama ei hakanud. «Meri on palju suurem «vann» ja seal sõltub veetase valdavalt tuultest. Kui ikka tormituuled on ühes suunas, lükab see suured veemassid teise kohta. Järvedega nii ei ole, kui just Kaspiaga tegemist pole.»

Valgamaa suurim jõgi – Väike Emajõgi – väga drastiliselt veepuudust veel ei demonstreeri, kuigi seda ületava Sooru silla tugipostidel on näha jälgi ka tunduvalt kõrgemast veetasemest. FOTO: ARVO MEEKS

ILM TÄNA

Pilves selgimistega ilm. Hommikupoolikul pühib kohati udu. Puhub valdavalt idakaare tuul 2–8 m/s. Õhutemperatuur on +4..+7°C.

P

ÖÖSEL
+1...+2

PÄEVAL
+4...+5

E

ÖÖSEL
+0...+1

PÄEVAL
+4...+5

T

ÖÖSEL
-1...0

PÄEVAL
+4...+5

Hingetohter soovib mõistuse- ja südamehäält tasakaalus hoida

SIRJE LEMMIK
sirjelemmik@ajaleht.ee

Nelja lapse ema Õie Kiis on Valgas Tiina Loomemajas avanud teraapiakabineti, kus saab abi ja nõu hingehädade puhul. Äsja alustasid tegevust ka mängu-, kunsti- ja muusikateraapiaringid lastele ning keha ja meele töötoad täiskasvanutele.

Kuidas on pedagoogist saanud terapeut?
«Rakvere pedagoogikakooli lõpetamise järel töötasin õpetajana esmalt Walko lasteaias, kus olen ise lapsena käinud. Vahepeal elasin ja töötasin paarikümne aastat Tartus. Olin õpetaja, klaasikontrolör, koristaja, puhastuvahendite müüja ja ettevõtja. 2004. aastal lõpetasin Tartu Ülikooli klassiõpetajana.

Nüüd olen pedagoog Jaanikese koolis ning õpetan vene keelt kõnelevatele lastele eesti keelt Walko lasteaias. Kui Jaanikese kooli direktor rääkis, et koolis oleks vaja käivitada tegevusteraapia, hakkas see teema mind väga huvitama.

Selles vallas on mind ajendanud ennast harima isiklik huvi ning tegelemine lastega, kus on tulnud kokku puutuda paljude probleemidega. Alles nüüd, õppides ja ennast täiendades, suudan paljudele küsimustele vastuseid anda ja probleemidele lahendusi leida.»

Kus end teraapia vallas harisite?

«Lõpetasin Anneli Sootsi kaheaastase tervisekooli, kust sain mänguterapeudi kutse. Seejärel asusin õppima transpersonaalset nõustamist-hüpnooteraapiat Tallinna erakoolis Terviklik Mina, kus praegu olen kolmandal kursusel ning kust järgmisel kevadel saan nõustaja paberid. Lisaks on mul käsil õpingud kolm aastat kestvas pereteraapia erakoolis, kus olen teinud kursusel.

Nüüd viin lisaks õpetajatööle läbi mänguteraapiat ja perenõustamist Jaanikese koolis. Tundes, et olen selles vallas juba mõndagi õppinud ja soovin inimesi nende hingehädades või pere- ja suhteprobleemides abistada, alustasin tegevust FIEna teraapiakabinetis. Hiljuti osalesin Ateenas pereteraapia rahvusvahelisel konverentsil, kus sain kuulda palju huvitavat ja harivat.»

Kuidas mures inimest aidata saate?

«Ma ei õpeta, vaid annan nõu. Oma tööruumis pakun näiteks individuaalset nõustamist. Kui inimesel on mure või ta on isiklike asjadega jooksnud ummikusse ja soovib leida lahendusi, on õige siia pöörduda.

Tegemist ei ole õpetamisega, vaid need on omalaadsed nõupidamised nõustaja ja kliendi vahel, kus inimesel võimalus jagada muresid, kõhklusi, pettumisi. Terapeudi ülesanne on olla peegel, milles klient saaks õppida nägema ennast teise nurga alt, avastada endas pimedaid kohti ning leida üles oma tugevused.»

Kas pereprobleemide puhul ka teilt nõu saab?

«Pereteraapia, mis tihtipeale haakub paariteraapiaga, on pikaajaline tsükel. Fookuses on pere liikmete omavahelised suhted, pereelu puudutavad probleemid ning toimetulek nendega.

Me kõik oleme erinevad ning lihtsatest mõõdarääkimistest võivad tulla suured tülid. Reeglid ehitame iseendi jaoks, kuid tihtipeale üritame ka kõik teised sinna raamidesse toppida. Tekivad protestid ja lahkarvamused. On vaja leida aeg, et maha istuda ja kõige üle arutada. Minu roll on olla nõuandja. Koos otsime muredele ja segadustele lahendusi.»

Kas liiva- ja tegevusteraapia on mõeldud

lastele?

«Mitte ainult. Liivateraapia on üks huvitavamaid loomungulisi viise õppida ennast paremini mõistma saavutamaks sisemist tasakaalu. Eriti tõhusalt toimib see, kui on tegemist tunnete puudumisega, ärevusseisundiga, tahmatult unustatud elamustega. Tegevusteraapia on suunatud oma toimetuleku parandamisele.»

Sõna hüpnootes teldab tihtipeale inimestes hirmu ja eelarvamusi. Mida kujutab endast hüpnooteraapia?

«Hüpnooti kohta on palju väärarusaamu. Selles ei kaota inimene kontrolli, vaid vastupidi: ta õpib, kuidas saada rohkem kontrolli oma meele üle ning paremini keskenduda. Hüpnooteraapia on kasulik esmaabitehnika. Sisendava teraapiana aidatakse sul suletud silmadega negatiivseid või häirivaid mõtteid ümber hinnata positiivseteks, üle saada foobiast ning kontrolli all hoida sõltuvusi.

Hüpnoterapeut ei saa inimest panna ütlema ega tegema asju, mida ta ei taha öelda või teha. Seansi ajal uurin tema muret, aitan tal lõdvestuda ning annan seejärel, kasutades hüpnootilisi tehnikaid, sugestioone, mis aitavad tal näha oma mureid positiivsemal moel ning saada alateadlikke teateid, kuidas sellega tegeleda.

Hüpnootanalüüsis läheme tagasi minevikku – esimesse korda inimese elus, mil ta neid mõtteid või tundeid koges. Haigusi see ei ravi, kuid annab vahendid, kuidas ennast ravida, võttes vastutuse oma tunnete ja käitumise eest ning luues vajalikke muutusi oma elus.»

Mis on selles töös kõige tähtsam?

«Kõige olulisemaks pean usaldust. Teraapia on tiimitöö. Juba abi otsimine ja siia kabinetti tulemine nõuab inimeselt eneseületamist. Ta pöördub minu poole siis, kui on selleks valmis. Mitte keegi ei saa teda tagant sundida. Kui tekib meievaheline usaldus, on ta avatud ja leiame tema probleemile lahenduse.

Loomulikult on inimesed erinevad ning avanemine võtab ka aega erinevalt. Küll pean veel kord rõhutama, et inimeseni saab jõuda, kui ta seda ise tahab. Ta peab olema valmis avameelselt rääkima, olema valmis muutusteks, tulema välja mugavustsoonist. Ulatan talle käe, kuid kas ta selle vastu võtab, on tema otsustada.»

Missugune emotsioon on halvim?

«Viha. See tuleb endast välja lasta kas metsas karjades, patja või trumme tagudes. Paremini on oma emotsioonidega tegeleda – siis oleme ka vähem haiged, sest haigus on tegelikult jäämäe tipp. Tuleb jõuda haiguse tekkepõhjusteni.»

Äsja alustasid loomemajas tegutsemist laste mängu-, kunsti- ja muusikateraapiaringid. Mida seal tehakse?

«Need on mõeldud lastele vanuses neli kuni kaheksa aastat ja moodustatud on kolm teraapiagruppi. Huvilisi jagub. Korra nädalas tund aega kestvas ringis räägitakse juttu, arutletakse, mängitakse pille, improviseeritakse, väljendatakse tundeid muusika, kunsti ja mängu kaudu.

Oluline on pöörata tähelepanu põhiemotsioonidele nagu hirm, viha, rõõm ja kurbus. Grupiteraapia tulemusena peaksid paranema laste omavahelised suhted ja kasvama

sallivus. Koostöö loob arusaama heast ja halvast.»

Miks võiksid lapsed neis ringides osaleda?

«Et stressi ja päevaseid pingeid maandada. Lastele on tänapäeval pandud väga suur koorem, olgu need siis vanemate paigast ära suhted või nende ootused laste suhtes.

Miks lapsed on vihased, miks jonnivad ja nutavad? Tegelikult on nad koduse elu indikaatorid. Neid pannakse tihti paljudesse huviringidesse, kistakse kas või kümneks tükiks. Unustatakse ära, et lapsel peab olema lapsepõlv ning just teiste lastega mängides areneb ta kõige jõudsamini. Ärge rõõvige lastelt lapsepõlve.»

Kas inimesed ikka julgevad hingehädas abi küsida?

«Tihtipeale ei julgeta, sest kardetakse: «Mis minust siis mõeldakse, kui ma ei tule toime; arvatakse, et olen nõrk ...» Vastupidi, nõrk on see, kes ei julge abi küsida. Haigusedki saavad alguse sellest, et oleme vihased, endasse sulgunud. Meil on kõige ees, eriti uute asjade ees hirm. Muudkui muretsame kõige pärast.

Ellu on vaja rohkem positiivsust. Peame iseend, oma sisetunnet ja südamehäält kuulama. Kõige parema tulemuse saab, kui mõistuse- ja südamehäälel on tasakaalus. Kui ollakse iseendaga ummikus, ei suudeta leida lahendusi pere- või suhteprobleemidele, tuleb nõu küsida asjatundjatelt. Ei pea kõigega ise hakkama saama.

Õnneks jagub inimesi, kes minu teraapiakabinetti abi ja nõu saamiseks pöörduvad. Kõige enam tulatakse laste probleemidega ning paarinõustamiseks.»

Teie ruumgi, kus tegutsete, on rahustava ja maagilise õhkkonnaga.

«Nimeks olen pannud sellele Hingehiis. Ruumi kujud ja sisustus peabki igati kaasa aitama meeldiva õhkkonna loomisele. Kui inimene uksest sisse astub, peab ta ennast tundma turvaliselt ja oodatuna. Tal peab siin olema hea ja mõnus olla. Olen ruumi sisustanud nii, et sel oleks oma aura – see aitab teraapias kaasa.»

Õie Kiis
FOTO: SIRJE LEMMIK

NÄDALA TEGIJA

Nädala tegija on Valga gümnaasiumi karjääri- ja projektijuht Pille Olesk, kes sai rahvusvahelisel foorumil Stockholmis ühena vähestest eurooplastest tänukirja maailmahariduse edendamise eest. Valgalase tegevus jätkusuutliku arengu teema tutvustamisel noorte seas on tähelepanu äratanud nii üle Eesti kui kaugemalgi.

FOTO: ARVO MEEKS

KÜSITLUS

Mida arvate võimalusest, et Valgamaa kaoks eraldi maakonnana?

OLESJA GAINULLINA,
ettevõtja

«Ei, ei, seda küll vaja ei ole. Valgamaa on Valgamaa, Tartumaa on Tartumaa ja nii edasi. Oleks ikka päris kahju küll, kui midagi muutuks või isegi kui mingid siinsed piirkonnad teiste maakondade alla läheksid.»

ARDO PUUSTUS,
metsamees

«Ma ei usu, et nii juhtuda võib, aga mul oleks ausalt öeldes sellest ükskõik ka. Ma alles kolisin siia ja pole mingit erilist eelistust tekinud. Kui Läti läheks kaugemale, siis oleks küll jama, sest sealt saab odavat alkoholi. Mis nime nüüd sinne maakond kannab, mind väga ei huvita. Olen metsamees ja minu jaoks vahet pole, mis nime see mets kannab, kus parasjagu töötan.»

LINDA ELMEND,
pensionär

«Ega ei taha küll, et kaoks. Mulle isegi ei meeldi see, kui teised vallad Valga linna ühinevad. Olen kogu oma elu Valgamaal – Valgas ja Tõrvas – elanud ja las ta olla nagu praegu. Kuigi tegelikult ma arvan, et kui seda tehtaks, siis vaevalt saksad rahvalt midagi enne küsiks.»

KAIRIT SÖÖT,
õpilane

«Mulle see mõte ei meeldi. Võiks olla ikka enda koht ja enda maakond. Aga kui nii tuleb, siis tuleb, midagi ei ole teha, aga kahju oleks ikka.»

ENE ARIKAINEN,
aednik

«Olen Valgamaal elanud 40 aastat ja ma ei kujutaks ette, kui siia tuleks mingi teine maakond. Kui sellist mõtet tõsiselt kaalutakse, siis võitlen sellele vastu ja arvan, et minusuguseid oleks teisigi. Võtaks loosungid ja lipud ja läheks kuhugi neid lehvitama. Kas sellest ka kasu oleks, seda ei tea. Kui otsustatakse, siis on ilmselt juba hilja.»

Valgamaalane

Vabaduse 38, Valga 68204.
ajaleht@valgamaalane.ee, http://valgamaalane.postimees.ee

ANNA VIHJE:
vihje@valgamaalane.ee, tel 766 3888.
Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt toimetuses
E-R kl 9-17.

Sekretär/klienditeenindaja Tiina Saar
tel 766 1960, kuulutus@valgamaalane.ee.

Peatoimetaja Sirli Hомуha, tel 766 1962.
Tegvtoimetaja Jaan Rapp, tel 766 1976.
Reporterid: Sirje Lemmik, Lea Margus,
Taavi Niitsee ja Tiit Loim. Fotograaf Arvo Meeks.
Keeletoimetaja Aime Hõbejõgi. Küljendaja Jüri Rüsälainen.
Reklaamitoimetaja Ainar Tamm,
tel 766 1978, ainar.tamm@ajaleht.ee.
reklaamikonsultant Viktoria Täht,
tel 766 1977, viktorija.taht@ajaleht.ee
reklaamikonsultant Kristel Reidla
tel 766 1967, kristel.reidla@ajaleht.ee

Ajalehe tellimine ja kojukanne tel 666 2525,
tel 766 1960.
Ajaleht ilmub kolm korda nädalas:
teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.
Kuutellimus eraisikule 7,90 €,
Juriidilisele isikule 11,00 € indeksi 69849.
Trükk: AS Kroonpress, Tartu.
Väljaandja AS Postimees Grupp. Juriidiline aadress:
Gildi 1, Tartu 51095, reg nr 10472757,
KM reg nr EE100046003, a/a EE712200221011281231, Swedbank,
e-post: ajaleht@ajaleht.ee, **arvete e-post:** arved@ajaleht.ee

Pearaamatupidaja Pilvi Sume,
tel 447 7099, pilvi.sume@ajaleht.ee.
Toimetuse ei tagasta ega retsenseeri kirju kaastöid ning jätab endale õiguse neid toimetada ja lühendada. Autori aadressi ja isikukoodita kaastöid ei honoreerita. Toimetuse ei vastuta kuulutuste ja reklaami sisu ning õigekirja eest. Kõik ajalehes avaldatud artiklid ja fotod on autoriõigusega kaitstud teosed, mille reproduitseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma AS Postimees Grupp Kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel 646 3363.

Valga ja Valka piiril asuvas kaubanduskeskuses müüakse alkoholi. Peagi avab samas hoones ukseid ka turg.

FOTO: ARVO MEEKS

Nädalaga avas ukseid kaks alkoholipoodi

JAAN RAPP
jaanrapp@ajaleht.ee

Alkoholikaubandus piirilinna Lāti poole kogub tuure: sel nädalal avas seal ukseid kaks jooki pakkuvat poodi, üks kuulub Eesti, teine Lāti ettevõtjatele. Peagi avab ühe poega samas majas ukseid ka uus turg.

Uued alkohoolseid jooki pakuvad kauplused paiknevad lähedikk – mõlemad on Raiņa tänaval. Endise piimakombinaadi territooriumil asub eestlastele kuuluv SuperAlko, südalinna Maxima poe vahetuses läheduses aga LB Spirits & Wine Outlet kauplus. Seejuures on üks alkoholi müügile keskendunud pood ka Maximaga samas hoones. Seega võiks öelda, et tekkinud on suisa omalaadne Bermuda kolmnurk.

Kuigi uue südalinna poe puhul on tegu paljudele eestimaalastele tuttavade Lāti palsamijooki tootva ettevõtte firma kauplusega, erineb see Latvias Balzamsi kaupluste juhataja Viktorija Voičenko sõnul kõigist teistest nende poodidest.

Omalaadne kogu Lätis

«Valka kauplus on eriline selle poolest, et seal on kõikidest teistest Latvias Balzamsi kauplustest erinev kaubavaliik. Kaupluses on müügil Lāti maiustused, meened ning soodsate hindadega joogid. Sealjuures on see ainuke kauplus Valkas, mis pakub laia kaubavaliikut vahetult tootjalt. Samuti erinevad kaupluse sisustus, seadmed ja riistad meie teistes kauplustes olevatest,» kinnitas Voičenko pressiteate vahendusel.

Kauplus on tema sõnul ainulaadne ka kunstnik Kokinski 1988. aastal rahvusliku romantismi stiilis loodud laemaaltinge poolest, kus kujutatud rahvariies neidusid. Hoone omaniku Dainis Kreilise sõnul on majas juba Lāti esimese vabariigi aegadest alates asunud raamatupood ja trükikoda.

Kuigi uue südalinna poe puhul on tegu paljudele eestimaalastele tuttavade Lāti palsamijooki tootva ettevõtte firma kauplusega, erineb see juhataja sõnul kõigist teistest nende poodidest.

FOTO: AMBER BEVERAGE GROUP

Endise piimakombinaadi krundil asuv kaubanduskeskus, kus ankurritnik SuperAlko, esindab hoopis teist ehitusstiili – tegu on pigem laohoonet meenutava rajatisega, mille puhul sisekujundusele suurt rõhku pööratud pole.

Vaevast, et potentsiaalsed kliendid aga piirilähedastest ostumekast mingit uhket interjööri otsima tulevad – pigem peibutab neid odav märjake. Neljapäeval olid esimesed kliendid igatahes tee kauplusesse juba leidnud – hoonest võis väljumas näha inimesi, pudel käes. Samas te-

geles personal kaupluses alles kauba sättimise ja hindade lisamisega.

Pood hakkab olema avatud kõigil nädalapäevadel kella kaheksast hommikul kella kümneni öhtul. Pole ju Lätis ka alkoholi müügile kellaajalisi piiranguid seatud.

Uus turg tulekul

Samas hoones avab 12. novembril Põhja-Lāti ajalehe Ziemellatvija ajakirjaniku Inga Karpova sõnul ukseid ka piirilinna uus turg. Seni asus see mõnisada meetrit eemal Valka bussijaama

külje all ega olnud kauplejatele kuigi mugav. Varikatus oli küll pea kohal, kuid muidu oli kauplemiskoht neljast küljest tuulele ning sademetele avatud. Kõik kaubelda soovijad ei olevat sinna ka alati ära mahtunud.

Seevastu uues kohas on müüjatel Karpova sõnul head tööttingimused. «Ruumid on ilusad ja soojad. Oluline on ka hea parkla olemasolu. Samuti on hoones avalikud tualetid – nendest oli linnas seni suur puudus.»

Karpova kinnitusele on linn sõlminud turuhaldajaga lepingu viieks aastaks. «Seejuures ei tohi kaks aastat kauplemistasusid turul tõsta. See on linnajuht Vents Armands Krauklase isiklik tingimus.» Kauplemistasude täpset suurus ei osanud Lāti ajakirjanik öelda – need sõltuvad konkreetsest kaubast ja müügipinna suuruselt –, kuid ta kinnitas, et need pole kõrged.

Eestlased haaravad kontrolli?

Paraku tunneb mõnigi piirilinna Lāti poole elanik Karpova sõnul teatavat alaväärsuskompleksi ja isegi solvumist sellepärast, et Eesti ärimehed Lätis alkoholikaubandust, aga ka elu laiemalt nii suure hooga arendama on asunud. Kuulub ju eestlastest omanikele ka endises Eesti-Lāti maanteepiiripunktis asuv kauplus Alko1000 ja teine samassugune paikneb teatavasti Iklas.

«Mõni turukaupleja, kes seni viletsates tingimustes töötama pidi, on esimese hooga teatanud, et ei taha nii-öelda eestlaste katuse all töötada. Neile ei meeldi, et eestlased linna justkui üle võtavad. Teised jälle leiavad, et olulised on ikkagi tingimused. Pingeid on see teema igatahes tekitanud omajagu – vahepeal käis meil siin sel teemal justkui tõeline sõda,» rääkis Lāti ajakirjanik.

Valka linnajuhi Krauklise sõnul olevat see aga pseudoprobleem. Tema meelest on eestlastest ettevõtjatele kuuluvad kaupanduskeskused Valkas pigem hea näide, kuidas kaksiklinna eri pooled üha enam oma elus ja tegevustes põimuvad.

TABATUD HETK

Kuldnokkade rändeparv peatus Valgas ja nende sädistamine kestis üpris kaua. FOTO: ARVO MEEKS

12 000

inimesele saadab maksu- ja tolliamet (MTA) järgmisel nädalal meeldetuletuse selle kohta, et neil jäi tähtjaks tasumata kuni 50eurone maksusumma. Suurem osa teavituse saajatest moodustavad inimesed, kellel jäi oktoobri alguses maamaks tasumata. Meeldetuletus saadetakse kas SMSi või e-posti teel, teatas MTA. (VM)

Patkula külas leidis metsas jalutuskäigul olnud inimene mürsu ja miinipildujamiini. FOTO: LÖUNA-EESTI POMMIGRUPP

Pommigrupp sai Valgamaalt kaks väljakutset

Lõuna-Eesti pommigrupp sai 13. oktoobril kaks väljakutset. Mõlemad tulid Valga maakonnast Helme vallast.

Taagepera külast tulnud teate kohaselt leiti aiatöödel kaks mürsku. Kontrollimisel selgus, et tegemist oli metallist esemetega, mis ei olnud lõhkekehad. Leiud utiliseeriti pommigrupi territooriumil.

Patkula külas leidis aga metsas jalutuskäigul olnud inimene 76 mm mürsu ja 82 mm miinipildujamiini. Ala kontrollimisel leidsid demineerijad veel kaks 20 mm mürsku. Esemad viidi hävitamiseks hävituskohta.

Demineerijad tulevad meelde, et lõhkekeha leides ei tohi seda puudutada. Leiust tuleb minna eemale ning teavitada numbril 112. Kõik lõhkekehad on toodetud sõjapidamise eesmärgil ning mõeldud tapmiseks, vigastuste või suurte purustuste tekitamiseks. (VM)

Alkoholi tarvitades tekkis tuli

Politsei sai 13. oktoobril teate, et Põdrala vallas Liva külas tungis 62aastane mees ühise alkoholi tarvitamise käigus kallale 55aastasele mehele.

Politsei pidas ründaja kahtlustatavana kinni ning toimetas ta esmalt arestikambrisse kainenema. Kannatanule osutasid meedikud esmaabi kohapeal. (VM)

Talu aidast varastati ATV

Õöl vastu 13. oktoobrit ärandati Otepää vallas Vana-Otepää külas talu aidast registreerimata tumeheline Suzuki ATV.

Vargusega tekitatud kahju on 5000 eurot. (VM)

KÜSIMUS-VASTUS

Eestis on pandud juba esimesed gripidiagnoosid sellel sügisel. Kas haigus on teadaolevalt jõudnud ka Valgamaale?

IIRIS SALURI, terviseameti avalike suhete juht: «Gripi Valgamaal sel hooajal veel diagnoositud ei ole.

Ülemiste hingamisteede viirusnakkuste tõttu pöördus Valgamaal eelmisel nädala arstide poole 62 inimest. Eesti keskmisega võrreldes on Valgamaal haigestunute hulk tagasihoidlik.»

Valgamaalase suur joonistus-konkurss «Mina märkan!»

Valgamaalane kuulutab välja suure maakondliku eelkooliealiste laste joonistusvõistluse «Mina märkan». Selle eesmärk on arendada laste loovust, tunnustada parimaid ideid ja õpetada märkama meid ümbritsevat igapäevaelu ehk ka sellise nurga alt, mille peale täiskasvanu ei pruugi tulla.

Et meid ümbritsev maailm on väga mitmetahuline ja rikas, on konkursil suisa 14 teemat erinevatest eluvaldkondadest. Üks teema on sel aastal eriline – palume joonistada ka oma maakonnalehele jõulukaardi!

Kõik laekuvad tööd jõuavad vaatamiseks maakonnalehe digilehte ja iga teema parimad aasta lõpus ilmuvasse maakonnalehe kalendrisse. Kalendri saavad maakonnalehe tellijad, kellel on tellimus vormistatud 5. detsembri seisuga, kalendrit vabamüügist osta ei saa.

Kes saavad konkursil osaleda?

Konkursile on oodatud osalema Valga linna ja maakonna eelkooliealised lapsed. Iga osaleja võib saata konkursile ühe joonistuse ühel teemal, kokku siis maksimaalselt 14 joonistust. Osalema on oodatud nii kodused kui ka lasteaiälapsed. Täpsemad tingimused leiab veebilehelt http://www2.ajaleht.ee/kalender_vm/

Konkursil osalemiseks peab lapsevanem olema tutvunud konkursi tingimustega, mis samuti asuvad viidatud veebilehel.

Millal joonistada?

Joonistusi võib ajalehele hakata saatma juba kohe, kuid konkurss kestab kuni 4. novembrini, mil võtame vastu viimased joonistused. Joonistused palume lastevanematel ja lasteaiadade esindajatel tuua Valgamaalase toimetusse aadressil Valga, Vabaduse 38, märgusõnaga «Mina märkan».

Joonistusele peab olema lisatud (kas eraldi lehel või töö tagaküljel) töö nimetus, joonistaja nimi, vanus, lapsevanema nimi ja kontaktandmed ning vanema või esindaja allkiri. Vajadusel võib lisada ka lühikese selgitava teksti.

Joonistamiseks võib kasutada vildikaid, pliiatseid, guašši, akvarelle, rasvakriite, tavalisi kriite, aga ka muid vahendeid. Töö peab olema horisontaalne ehk laiupidi formaadis A4.

Kalendri valmimiseks annavad oma panuse paljud ettevõtted, kes aitavad ka teemad välja mõelda. Joonistamise teemadega saab tutvuda juba viidatud veebilehel.

Kõik osalenud tööd leiavad kajastamist galeriina meie veebilehel. Võidutööd ilmuvad aasta lõpul kalendris ja neist korraldatakse ka näitus. (VM)

Valgamaalane SUUR JOONISTUSVÕISTLUS

„MINA MÄRKAN!“

Joonistusvõistluse partnerid ja teemad

14 teemat erinevatest eluvaldkondadest! Joonistavad kõik Valga linna ja maakonna eelkooliealised lapsed. Laiupidi pilt formaadis A4 palume joonistada värvipildiga, kriidiga, akvarellivärvidega, guašliga jm. Pildid saadke toimetusse hiljemalt 4. novembril! Kõik laekuvad tööd ilmuvad Valgamaalase digilehes. **Loe edasi...**

Joonistusvõistluse tingimusi loe siit!

Iga teema parimad tööd valime koostööpartnerite kaasabil Valgamaalase 2017. aasta kalendrisse.

SIRJE LEMMIK
sirje.lemmik@ajaleht.ee

Valgalane Pille Olesk sai rahvusvahelisel foorumil Stockholmis ühena vähestest eurooplastest tänukirja maailmahariduse edendamise eest.

Ettepaneku kutsuda foorumile just Valga gümnaasiumi karjääri- ja projektijuht Pille Olesk tegi välisministeeriumile Rootsi saatkond Tallinnas. Põhjus on lihtne: valgase tegevus jätkusuutliku arengu teema tutvustamisel noorte seas on üle Eesti tähelepanu äratanud.

«Rootsi suursaatkonnast helistati augustis. Esialgu ehmatas mind, et kokku kutsutakse maailmahariduse edendajad üle ilma ja olen ainuke väljavalitu Eestist. Veidi järele mõeldes sain aru, et see on väga suur au taolisel üritusel Eestit esindada,» sõnas Olesk.

Lõunasöök suursaadikuga

Enne Rootsi sõitmist tuli tal saata kokkuvõtte enda tegemistest – samuti video, mida esitleti sotsiaalmeedias juba enne foorumit ning näidati osalejate tutvustamisel ka foorumil.

Kolm päeva enne sõitu kutsuti õpetaja Olesk lõunasöögile Tallinnasse Rootsi suursaadiku residentsi. «See oli väga äge kogemus. Olin tähelepanu keskpunktis. Minuga vestles suursaadik Anders Ljunggren, kes tundis elavat huvi minu tegevuse vastu maailmahariduse vallas,» rääkis Olesk. Lõunasöögil osalesid ka MTÜ Mondo esindajad, kes valgase kandidatuuri saatkonnale välja pakkusid.

Stockholmis korraldatud Global Goals Forumil osales 19 õpetajat ja aktivisti kogu maailmast, kellele anti üle ka Rootsi välisministeeriumi tänukirjad aktiivse tegevuse eest maailmahariduse edendamiseks.

Muljeterohked olid ka kolm Stockholmis veedetud päeva. Esimesel said kõik omavahel tutvuda. Teise päeva hommikul olid töötöad, õhtupoolikul foorum, milles osales üle 300 inimese. Foorumil kohtus ta ka Eestist pärit tudengiga, kelle pere 2010. aastal Rootsi kolis. «Teda huvitab samuti maailmaharidus.»

Kolmandal päeval oli tal võimalus koos saatjaga, kes igale foorumist osalevale välismaalasele määratud oli, külastada kooli, kus õppisid eri rahvusest lapsed. «Osalesin nende majandustunnis, kus õpilased rääkisid oma õpilasfirmade tegemistest.»

Kohtumised andsid innustust

Foorumil oli inimesi Angoolast, Ruandast, Araabia Ühendemiraatidest (Dubaist), Kanadast, Prantsusmaalt, Austriast, Indiast, Mehhikost ja veel mitmest riigist.

«Sain väga palju uusi tutvusi, mida tulevikus oma töös ja tegemistes kasutada. Kuigi probleemid olid kõigil ühised – keskkond, vaesus, säästmine –, oli olukord riikides ja lähenemine teemadele erinev. Taoline vahetu kohtumine nii erinevate inimestega ja kokkupuutepunktide otsimine oli tulemuslik, andis hulga kogemusi ja innustust,» nentis Olesk.

Kuigi Rootsi on heoluriik, ei puudu sealgi oma varjuküljed. Nimelt juhtus Olesk nägema õhtuhämaruses hotelli minnes ühes kõrvaltänavas, kuidas lastega pagulasperekond valmistus kangialuses ööd veetma. «Oli üsna jahe õhtu. Panid oma tekid tänavale maha ja heitsid pikali. Päril võõrastav vaatepilt: Eestis pole midagi taolist näinud.»

Valga gümnaasiumi karjääri- ja projektijuht Pille Olesk sai äsja kõrge rahvusvahelise tunnustuse osaliseks, pälvides tänukirja aktiivse tegevuse eest maailmahariduse edendamisel. FOTO: SIRJE LEMMIK

Valgalane esindas Eestit üleilmsel foorumil

Rahvusvahelisel foorumil Stockholmis, kuhu oli kutsutud 19 õpetajat ja aktivisti üle maailma, oli Oleskil võimalik tutvuda paljude maailmahariduse edendajatega. Muu hulgas leidis aset töötuba, kus riikide esindajad arutlesid säästva arengu teemadel.

FOTO: ROOTSI SUURSAATKOND

Kõik Stockholmis veedetud päevad olid tegevust täis – siiski sai ta mahti veidi ka linnaga tutvuda. «Olen küll mitu korda varemgi seal käinud. Sel korral tegin tutvust vanalinnaga.»

Sihi kindel töö on vastuseisu murdnud

Valga gümnaasium kuulub Eesti UNESCO ühendkoolide võrgustikku ja Olesk vastutab koolis arengukoostöö eest. Selle käigus on juba viis aastat tegeletud maailmaharidusega, korraldades teavituskampaaniaid. 2013. aastal sai ta maailmaharidusele pühendatud võistluse võitjana käia Keenias. Näitust tema seal tehtud fotodest on näidatud nii Eestis kui Lätis.

Ta on teinud palju ära selleks, et Eesti koolides käsitletak jätkusuutliku arenguga

seonduvat ning aidanud kaasa arengumaade laste õppimisvõimalustele. Näiteks on ta õpilastega valmistanud kõrvarõngaid ja huulepulki, mille müügist saadud tulu on läinud heategevusele. Kogutud rahaga tasuti Keenia põhikooliõpilaste koolikäimise aastamakse. Koostöös algklasside õpetajatega koostati aga nipiraamat Aafrika koolide õpetajatele.

Oleski hinnangul on Eestis selles valdkonnas edasiminek olnud küll. «Kuus aastat tagasi, kui alustasin nende teemadega tegelemist, oli vastuseis päris suur – praegu on juba palju lihtsam. Ühiskonna hoiakud on muutunud, sest meedias saavad need asjad üha rohkem tähelepanu. Nii üldsus kui omavalitsused on mõistnud, et jätkusuutlik areng ja globaalsed probleemid

on teemad, millega peame rohkem tegelema.»

Oluline isiklik pühendumus

Tunnustatud õpetaja on veendunud, et kõik saab alguse isiklikust pühendumusest. «Kui oled motiveeritud ja sind inspireerib see, millega tegeled, nakatad ka teisi ja neil tekib huvi. Alustasin omal käel tasapisi maailmaharidusega tegelemist ja järk-järgult tekkis aina enam algatusega liitujaid, sest nad nägid, et meil on nii tore. Nüüd on juba vanemad õpilased hakanud noorematele õpetubasid korraldama.»

Valga gümnaasiumist on saanud arengukoostööga tegelemise alal teiste koolide mentor. Viimastel aastatel on Olesk käinud koolides nii õpilastele kui õpetajatele loenguid pidamas. Ta on tegelema ka täiendkoolitusega. «Eelmisel õppeaastal viisin koos õpilastega töötubasid läbi Priimetsa koolis, sest sügisel on plaan neid korraldada Keenias. Juba mitmendat aastat viime koostöös muuseumiga läbi maailmaharidusnädalat, kuhu nüüdseks kaasatud juba ka lasteaiälapsed,» rääkis ta oma lähema aja tegemistest.

Mullu aasta põhikooliõpetaja tiitli pälvinud naisel on juba paika pandud, et uue aasta 16. veebruaril korraldab kooli meeskond Valga gümnaasiumis vabariikliku seminariga säästva arengu teemadel.

Kuigi õpetaja oma inglise keele oskuse pärast hullult närveeris, sai ta Rootsis oma keeleoskusega kenasti hakkama. «Alles tagantjärele olen tõdenud, et osalemine säästva arengu foorumil oli suur tunnustus. Kui eelmisel aastal pälvisin just juubelpäeval aasta õpetaja tiitli, siis tänavu oli kingitus kutse foorumile. Unustamatu ja vägev kogemus oli see igatahes.»

REITING

Koolituskeskus Reiting kutsub kursustele Valga linnas!

ETTEVÕTLUSKURSUSED

26.10 Ettevõtluse intensiivkursus (võimalik valida koos raamatupidamise algõppe või kursusega)
28.10 Ettevõtluskoolitus koos äriplaani koostamise ja kaitsmisega (vene keeles)
01.11 Ettevõtluse intensiivkursus (võimalik valida koos raamatupidamise jätkuõppega)

RAAMATUPIDAMISKURSUSED

26.10 Raamatupidamise algõpe
26.10 Raamatupidamise kursus
09.11 Raamatupidamise jätkuõpe

www.reiting.ee

Helista või kirjuta! Koos leiame lahenduse!

Tel 733 3690 | koolitus@reiting.ee

Leia meid Facebookis reitingkoolitus

LEA MARGUS
leamargus@ajaleht.ee

Lastega kodusolemise aeg ja sellega kaasnev kohatine igavus võib olla tõukejõud mõnelegi vahvale tegevusele – näiteks käsitöökaisukate meisterdamisele.

Lisaks ülivahvatele heegeldatud kaisuloomadele valmivad Otepää kandis Pilkuse külas elava Raina Sarve osavate sõrmede all veel puuvillased, villased ja akrüüllõngast rõivad kõige pisematele – kleidikestest-kampsunitest pehmete papude ja beebitekkideni.

«Käisin ükskord Victoriaga beebikinos ja minu ees istus naine, kelle lapsel oli sarnane heegeldatud kaelkirjak," näitab ta pika-kaelalist ja rõõmsalt sinisevöödulist looma. «Vaatasin tookord, et nii armas loom ja mõtlesin veel, et peaks tütrele ka samasuguse tege- ma, aga sinnapaika see jäigi.»

Ettevõtte kui katseprojekt

Siis aga tulnud aeg, mil juba tükk aega lapsega kodus olnuna jäi justkui puudu eneseteostusest. «Tahtsin väga midagi teha, õppisin lapse kõrvalt raamatupidamist, kuid mingil ajal mees soovitas, et hakka oma kaelkirjakuid siis tegema. Hakkasingi.»

Mööldud – tehtud. «Päeva-pealt asutasin firma, OÜ Sampica, ja avasin Sibliku veebipoe. Eks ma ole seda turundust ja reklaami ka töö juures kõrvalt näinud, sealt see julgus tuli. See ongi mul katseprojekt: tahan ise läbi tehes proovida ja näha, kuidas see kõik toimib ning kas seadust järgides on üldse võimalik käsitööettevõtet ellu jääda.» Ja? «Novembris saab kaks aastat ... Noh, kuidas ma viisakalt ütlen? Käsitöölisena ära ei ela.»

Sarv jagab arvamust, et käsitöö on Eestis alahinnatud valdkond. «Kui küsin näiteks kampsuni eest 40 eurot, vaadatakse otsa: nii kallis! Aga üks osa sellest on ju lõnga hind ja koon seda kampsunit vähemalt kolm päeva.»

Samas on ka vastupidiseid näiteid. Näiteks astunud küüslaugufestivalil üks soomlane ligi. «Ütles: «Oi, nii odav!» ja ostis ühe loomakese, mis oli minu meelest päris kallis. Kogu see tasuvuse teema on ka Facebooki käsitööliste grupis pidevalt arutelul ja ka seal on põhimõte, et oma tööd tuleb väärtustada.»

Kevadel käis ta Räpina laadal, mis oli välja reklaamitud käsitöölaadana. «Enamasti oli seal turukaup. Paljud isegi ei vaata käsitöökampsunit, kui kõrval on Poolast pärit kampsun kümne euro eest.» Samas on tal ka häid laadakogemusi. «Näiteks Pühajõe laad – see oli tänavu Hauka laadaga ühel nädalavahetusel, Varesse külas Võrumaal, millest ei olnud enne kuulnudki. Kui hommikul kohale läksin, oli vaid paarkümmend müüjat. Olin skeptiline, aga – läbi aegade kõige parem laadakogemus. See oli tõeline käsitöölaad, kuhu tulid ostma inimesed, kes hindavad käsitööd ja Eesti toitu, üldse kõike eestimaist.»

Teise positiivse kogemusena tõi naine välja Kõivualutse laada Põlvamaal.

Enamasti katse-eksituse teel

Kuidas üks või teine kaisukas kuju võtab, selle kohta ütles meister, et nii ja teisiti. Küll on kasutatud juhendit, aga ka katse-eksituse meetod töötab ka hästi. «Vahel kirjutan üles. Näiteks sebra on tulnud täiesti katsetamise käigus. Vahel sõltub ka tujust, mis lõpuks välja tuleb.»

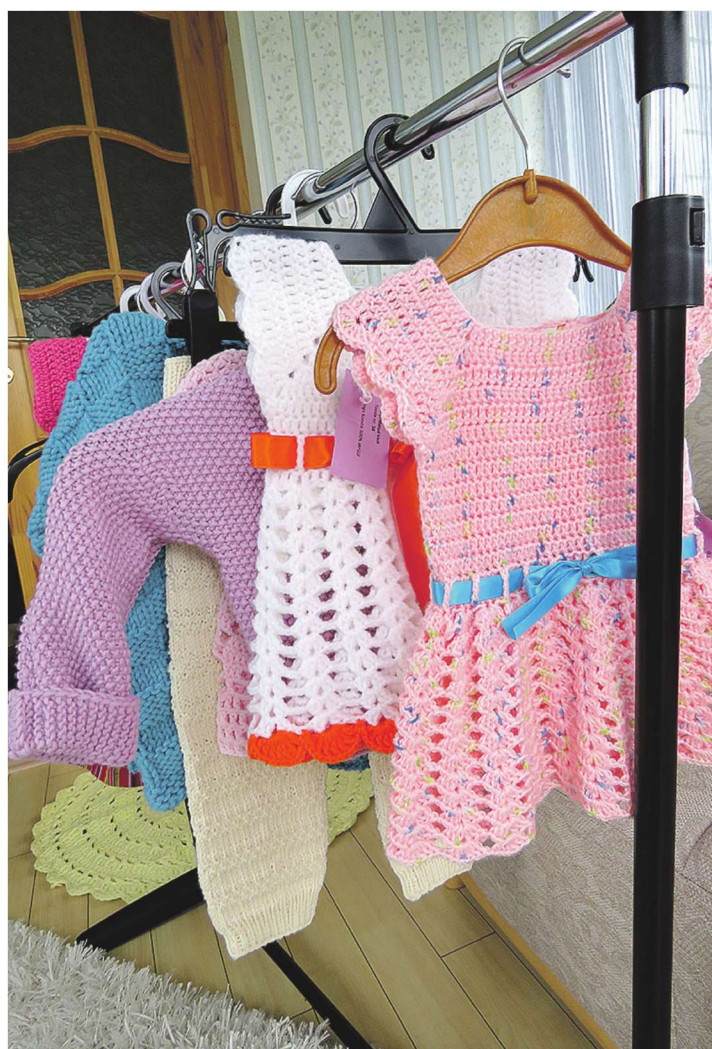
Oma kahele tütrele, nelja-aastasele Victoriale ning aasta ja

Armsad kaisuloomad teevad rõõmu ka meistri- endale

«Nii ja teisiti, enamasti katse-eksituse teel,» vastas Raina Sarv küsimusele, kuidas loomad valmivad. Vahel on järgitud ka juhendit.

FOTOD: LEA MARGUS

Kleidikesed ja kampsunid on vaid üks osa tootevalikust, mida Sibliku veebipoest leida võib.

Lõhnast kadakast ja pihlakapuidust nõõbid, mis käsitöökamp- suneid hästi ilmestavad, teeb valmis Raina Sarve abikaasa. Eriti tore on, kui need on lõbusalt ebaühtlased.

seitsmekuusele Rica-Liisale on ema meisterdanud lugematu hulga värvilisi une- ja mänguseltsi- si. «Kui hakkate tegema uut kaisukat, on loomulikult neil ka kohe hädasti vaja. Victoria tahab väga Sipsikut, mida ma ei ole jõudnud talle veel teha ...»

Muidugi, tuntud tegelased on autoriõigustega kaitstud ning näiteks Lottet ja Sipsikut naine juba austusest Eesti autorite vastu ei

tahaks jälgendada. «Nii et see ei ole liiah, see on lihtsalt eeslike,» muigab meister hallikassinist roosa ninaga pehmet lontkõrvalist looma näidates.

Vahel tuleb tagasisidet ka ja see annab energiat edasi tegutseda. «Näiteks sel aastal ühel laadal tuli naine, kes oli ostnud lapse- lapsele kaelkirjaku. Ütles, et laps ei liigu enam sammu ka ilma oma kaisukata ja lisan, et ta ei oleks

iaal uskunud, et see lapsele nii tähtsaks saab. Sellised asju on alati tore kuulda.»

Heegeldab hinge sisse

Tõsi on, et käsitsi tehtud kaisuloomas on peidus midagi enam kui masstoodanguna valminud mänguasjas. See oleks otsekui rohkem elus. Naise enda lemmik, mida ka kõige rohkem ostetakse, on kaelkirjak. «Ja eesel, neid olen teinud nii roosasid kui helesini- seid.»

Enamasti kasutab meister kaisuloomade puhul puuvillast lõnga, see on tugevam, looduslik ja ei torgi. Täiteks läheb polüestrist kerakiud ja nii on lelu isegi masinas pestav ega kaota oma esialgset välimust.

«Kapis on mul veel suur kotitäis vanaemaaegset lambavillast lõnga, aga sealt tuleb pigem kampsuneid ja sokke, kaisukaid sellest ei saa, sest villane lõng kuidagi «hammustab». Nõõbid beebiriietele aga on puhas käsitöö, lihvitud seibid pihlakasest ja kadakasest oksast. Terved karbitäied abikaasa kädetööd.»

Raina Sarv on omal ajal maa- ülikoolis põllumajandussaaduste tootmist ja turustamist õppinud ning enne viieaastast perioodi lastega kodus töötanud Eesti Energia Valga kontoris, Bigbank ASis, viimati Büroomaailmas, kuhu plaanib peagi tagasi minna. «Kui jälle tööle lähen, jääb käsitöö hobiks ikka – see on tõeline stressi- maandaja.»

TIIT LOIM
tiit.loim@valgamaalane.ee

Et aidata inimestel katkenud kooliteed lõpetada, pakub Valga kaugõppegümnaasium paindlikke tasanduskursusi ja isegi lapsehoiuteenust.

Täiskasvanute õpetamine on küll olnud kooli põhitegevus aastakümneid, kuid nüüd on lisandunud paindlikud tasanduskursused arvutiõpetuses, matemaatikas, keemias ja füüsikas, kusjuures kolme viimast ainet on võimalik õppida ka vene keeles.

Vene keele kõnelejatele pakutakse eesti keele õpet, kooli tuli õppenõustaja ning olulise uendusena lapsehoiuteenus. Kool loodab suurendada õpilaste arvu 15 võrra aastas, vähendada koolist väljalangevust viiendiku ja suurendada lõpetajate arvu neljandiku võrra. Praegu on koolis 112 õpilast.

Tulla saab ka lapsega

Projektijuht Piret Kõvask ütles, et uusi õpilasi püütakse motiveerida isiklike konsultatsioonide abil, keskendudes vastavalt sellele, millistes ainetes on vaja järele jõuda. Samuti on vastu tulnud lastevanematele.

«Kui lapsevanem tuleb kooli, saab ta oma lapse jätta hoidja hoole alla lastetuppa ning tal on võimalus käia vahetundide ajal last vaatamas. Paljudel on ju õppimisel see takistus, et ei ole väikest last kuhugi jätta.»

Kõvaski sõnul vanusepiirangut õppuritele ei ole ja teretulnud on ka keskealised, kuid kõige rohkem tekitab muret siiski noorte hariduse küsimus. «Kõige valulisem grupp on jah noored, kellel on terve elu ja tööelu ees ja kuna haridust ei ole, on neil ka tööturul konkureerimine tunduvalt raskem.»

Samuti ei ole määrav, millises põhikooli klassis haridustee pooleli jäi, sest lahendus leitakse ka nendele, kel on pooleli jäänud kas või viies klass. Alla selle haridustaseme oleks Kõvaski sõnul juba veidi vähe.

Eesti keele kursus alustas tööd septembrist, teised kursused on

Valga kaugõppegümnaasiumi 12. klassi matemaatikatunnis viibinud õpilased kinnitasid, et õppida pole kunagi hilja.

FOTO: ARVO MEEKS

Kool pakub haridustee katkestanutele uusi õlekõrsi

komplekteerimisfaasis ja algavad sel kuul.

Praegu 12. klassis õppiv Mario Annuk ütles, et lõpetas samas koolis üheksanda klassi 2003. aastal. 2014. aastal astus ta kümnendasse ja loodab tuleval kevadel lõpetada. Edasi kaalub ta astumist maaülikooli või Tallinna majanduskooli. Praegu Tartus treialina töötav Annuk otsustas Valga kooli kasuks, kuna see on hubasem kui sarnane suur kool Tartus. «Olen siin koolis käi-

nud, tean juba natuke seda ette ja siin on väiksem kool.»

Kartuseks pole põhjust

Markus Novikov, kes tuli Valga kaugõppegümnaasiumisse otse pärast Tõrva gümnaasiumis läbitud 11 klassi, ütles, et lahkus tavakoolist vabatahtlikult. Ka tema hinnangul on uus kool kodune, klass ühtne ja kohanemisega pole probleemi olnud, samuti on programm õppijasõbralik.

«Inimesed siin on väga lahked,

vastutulelikud, teevad kõik hästi selgeks.»

Ka teised 12. klassi õpilased ütlesid, et ei tasu karta seda, et oled vana või ei saa hakkama ning et koolipere hoiab kokku tavalise perega sarnaselt.

Kooli direktori kohusetäitja Helle Ritso rääkis, et pärast kaks aastat kestva projekti lõppemist loodetakse tegevustega jätkata. «Loodame oma vahenditest saada seda raha või siis võib ka jätku projekt tulla, aga seda praegu ei

oska öelda, oleneb projekti õnnestumisest.»

Projekt «Valgamaal haridustee katkestanud täiskasvanute tagasitoomine tasemeõppesse» kestab kaks aastat vahemikus 15.08.2016 kuni 14.08.2018 ning see on osa SA Innove läbi viidud tegevustest, millega Euroopa sotsiaalfondi abil täiskasvanute õppimist toetatakse. Ainukese Valgamaa õppeasutuseks sai Valga kaugõppegümnaasium fondilt linnavalitsuse abil toetuse 137 669 eurot.

Aasta koolitaja on kutseõpetaja Jane Talvik

Täiskasvanud õppija nädala avaüritusel nimetati aasta koolitajaks Jane Talvik Valgamaa kutseõppekeskusest.

Ta on uuendusmeelne ja empaatiline õpetaja, kes teravise- ja sotsiaalteenuste kutseõpetajana on toonud õppisõppe Valgamaa kutseõppekeskusesse. Talvik koostab õppekavasid, kasutab mitmekülgseid õppemeetodeid ning peab oluliseks ka enesarendamist – kaks aastat tagasi kaitses ta magistriradi. Armastatud ja hooliv koolitaja hoiab ka ise kätt elu pulsil, töötades Valga kiirabis.

Aasta õppijaks tituleeriti Voore külastatavaja peakokk Liis Reimann, aasta õpiteo tiitel anti Saaremaa käsitööstajale Kadakmari, aasta koolitussõbraliku organisatsiooni nimetuse pälvis Viljandi ettevõtte Delux OÜ ning aasta raamatukogu sai Narva raamatukogu.

Tartu linn aga sai aasta koolitussõbraliku omavalitsuse tiitli, sest seal on õppimine au sisse tõstetud – selle toetuseks on suur hulk koolitusi pakkuvaid organisatsioone, mille tegevust Tartus märgatakse ja toetatakse. Samuti jagatakse meelsasti koolituselast teavet ning kultuuriinfot. Aktiivne koostöö piirkonnas tegevate haridus- ja koolitusasutustega loob heaks õpikeskkonnaks soodsa pinnase.

Aasta õppija rahva lemmiku tiitli pälvis 76aastane Mati Särglepp, kes lõpetas tänavu vanima õpilase Hiiu- maa ametikooli puit- ja kivi-ehitiste restaureerimise kursuse ja õppis samal ajal koos pojaga täienduskursustel väikelaeval juhiks.

Aasta koolitaja eripreemia anti kunstnik Margus Tiitsmaale, kes on Paide huvikeskuse joonistamisõpetaja. Aasta koolitussõbraliku organisatsiooni eripreemia pälvis aga SA Hiiu Maakonna Hooldekeskus Tohvri. (VM)

Kooride vahel läheb raginaks

SIRJE LEMMIK
sirje.lemmik@ajaleht.ee

Konkurssifestival Lauluragin on taas kohal. Valga kultuurikeskuse püünele astub seekord seitse võiduhimulist koori, kes siin varem laule ragistamas käinud ei ole. Oodata on pingelist rivaliteeti.

Demovoort võitis tänavu osa 12 koori, neist üks lastekoor Lätist. Valgamaalt ei avaldanud soovi pop- ja džässkooride festivalil osaleda ükski koor. Mitteamalised põhjendasid koorijuhid suure hõivatuse, liikmete lahkumise, stiilide erinevuse ning festivali ebasobiva ajaga.

«Iga aastaga on festivali tase tõusnud, sellest on saanud väga kvaliteetne konkurss. Taset peab hoidma. Seetõttu ei valinudki žürii osaleda soovinud kooridest nelja lõppvoor», põhjendas valikut võistlusalumise kunstiline juht Toomas Voll.

Kõik osalejad on sel aastal uued ega ole varasematel lauluragistamistel osalenud. «Koorid on omanäolised ja huvitavad. Tuleb kindlasti tore kontsert, kuid samas pingeline võistlus», rääkis Voll. Küll arvas ta, et võistluse rahvusvahelisusega tuleb rohkem

FINALISTID

Kammerkoor Helü
Svingkoor Aktiva
Segakoor Rõõmusõõm
Üle-eestiline neidudekoor Leelo

Saue poistekoor
Meero Muusiku lastekoor
Tallinna inglise kolledži noortekoor
Allikas: Valga kultuurikeskus

tööd teha, sest ühtki välismaa koori tänavu laval ei näe.

Žürii valis demovoort välja kaheksa koori, kellest Valga tuleb seitse. «Loobumise teatas hiljuti show-koor Waf, põhjendust nad ei öelnud», kinnitas Valga kultuurikeskuse kultuuri- ja haridustööjuht Kaja Sisask.

Täna õhtul näitavad finaali valitud koorid võimeid kontserdil, kus esinevad kahe vabalt valitud, samas konkursikavva mitte kuuluv lauluga. Homme aga astuvad nad võistlustulle, kandes kümne minuti jooksul žüriile ette samuti kaks laulu. Üks peab olema oma maa autorilt ja emakeeles pop- või džässsteos, teine samas žanris

lugu maailmamuusikast. Sisaski sõnul on mõlemal kontserdil oodata ka üllatusesinejaid.

Lauljaid hindab kolmeliikmeline žürii, kus on Juki Välipakka Soomest, Sirje Medell Eestist ja Jānis Ozols Lätist. Välipakka on Soome laulja, laulukirjutaja ja -õpetaja ning kitarrist. Vokaalpedagoog ja muusikaõpetaja Sirje Medell on Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia muusikaosakonna džässmuusika ja koolimuusika lektor. Ozols on Läti koorijuht, lavastaja, telesaade- te juht ja endine vokaalansambli Cosmos laulja, mitme Läti koori kunstiline juht ja dirigent.

Finaalis saadab koore Antti Kammiste bänd. Välja antakse peaauphind, teine ja kolmas koht, keda autasustatakse rahalise preemiaga. Lisaks on žüriil võimalus välja anda eripreemiaid.

Teoks saab juba kolmas Lauluragin, mida korraldab Valga kultuurikeskus. 2014. aastal registreeris festivalile 17 koori, finaali valiti neist 10; mullu olid need arvud vastavalt 14 ja 10 ning tänavu 12 ja 8. 2014. aastal võitis Lauluragina segakoor Vox Populi (dirigent Janne Fridolin), 2015. aastal noorte naiste koor Leelo vol. 2 (dirigent Toomas Voll).

Sel aastal Valgas aset leidval Lauluraginal ükski Valgamaa koor ei osale. Kahel eelneval aastal on aga siin võistu laulnud Valga muusikakooli noortekoor, kelle dirigent Jana Oberst. 2014. aastal sai noortekoor stiilipreemia ja mullu eripreemia kõige intensiivsema esituse eest. FOTO: ARVO MEEKS

Arnold Looga - õpetaja kitarri ja gloobusega

Lisaks kõikide loodusainete õpetamisele annab Arnold Looga Valgamaa kutseõppekeskuse õpilastele ka keevitustööde tundi. «Keevitamine – see on puhas füüsika ju,» naeris mees oma laua taga.

FOTO: TAAVI NIITTEE

Loodusainete õpetaja ametit pidav Arnold Looga iseloomustab ennast kui «üsna rahuliku ja omamoodi huumoriga» inimest. Temaga vesteldes tuleb aga välja, et mees on tegemises kõike muud kui rahulik ning huumorimeel on tal ka täpselt õige.

TAAVI NIITTEE
taavi.niittee@ajaleht.ee

Tartumaal sündinud ja bioloogiahariduse omandanud Looga tuli Valgamaale Tõrva linna elama pisut pärast milleeniumivahetust. Selle põhjus olevat olnud mehele juhuslikult silma jäänud tööpakkumine õpetaja kohale Valgas. Ainsa eelneva tutvuse kohta piirkonnaga ütles Looga niipalju, et «kunagi oleksin Tõrvast endale peaaegu naise võtnud».

Lõpuks «võttis» Looga endale naise Valgevenest ning on nüüdseks kahekordne isa, kelle päevatöö on kõigi loodusteaduste – füüsika, keemia, bioloogia, geograafia – õpetamine Valgamaa kutseõppekeskuses. Õhtused ajad mööduvad aga peamiselt vana kooli rokki ja *metal*'it kuulaval mehel muusikapille valmistades, neid mitmes bändis mängides, stuudio- ja helitehnikuna tegutsedes ning õlut ja veini pruulides.

Õpikuid ei kasuta

«Ma ei tea miks, aga teadsin juba viiendas klassis, et lähen bioloogiat õppima,» ütles Looga. Ta ise arvas, et süüdi võisid selles valikus olla tema lapsena loetud doktor Dolittle'i lood. Kui mehel kord kraad juba käes oli, mõelnud ta, et aega on ja võttis enda haridusele ka pedagogikakursuse otsa. Nii temast õpetaja saanud olevatki.

Selles, et just õpetaja noore inimese elus asendamatut rolli mängib, Looga ei kahtle. Nimelt vajutasid mehe mällu kustumatu jälje tema enda gümnaasiumi- ja ülikooliaegsed õpetajad, keda ta meenutab vaid ülivõrdes. «Mul vedas roppu moodi, et mul olid õpetajad sellised täielikud legendid nagu Tarmo Sarapuu, Urmas Kokassaar, Harri Valdmann ja Nikolai Laanetu.»

Looga tunnistas, et tahes-tahmata jälgendab ta enda töös oma eeskujusid, mida omalt poolt siin-seal täiendab. Näiteks kasutab Looga enda tundides haruharva raamatuid ja õpikuid – enamiku tunni materjalidest kirjutab ta õpilaste silme ees arvuti ja projektori abil tahvli-le. «Sõnade seadmise ja kirjutamise kiirusega mul probleemi pole,» tõdes mees.

Kunagi olevat ta kaalunud ka ise mõne õpiku valmis kirjutada, aga asi olevat siiani jäänud vähese viitsimise taha. «Kusjuures õpikut ennast kirjutada oleks kõiki-mõiki, aga et seda pärast avaldada ka saaks, vajab tohutult asjaajamist ja tutvusi. Olen seda kõike kõrvalt näinud.»

Haridussüsteemist üldisemalt rääkides Looga end tagasi ei hoidnud. Näiteks arvab mees, et koolide pearahasüsteem on loonud olukorra, kus õpilaste päid liigutatakse kohtadesse, kuhu need ei kuulu. «Kui näeme, et gümnaasiumi lõpetanud inimene on järgmisel päeval Maximas kassapidaja, siis mille kuradi pärast ta seal koolis kolm aastat käis?» küsis Looga, kelle arvates võiks enamik õpilastest kohe kutsekooli suunduda.

Elupõline bändimees

Peale õpetajatöö on Looga suurim kirg kahtlemata muusika, millega mees tegeleb igal võimalikul vormil ja kujul. Mitte bändiga ta elu jooksul seotud olnud on, mees kokku ei ole lugenud, kuid peamiselt bassi mänginud ja vokaali olevat ta esitanud vähemalt üheksas. Kusjuures oma vokaali nimetab Looga hellitavalt «röginaks», kuna ilusalt lauluhäält ei kannatavat ta kõri välja.

Vahest üldsusele tuntuim bänd, milles mees bassi mängis ja röginat tegi, oli kümme aastat tegutsenud, kuid nüüdseks lootusetult laiali pudenenud Raud-Ants. Regilaululist *folk metal*'it viljelenud bändiga käis mees toona ka alternatiiv-

eurovisiooniks nimetataval Euroopa vähemuskeelte lauluvõistlusel vajjalasi esindamas.

Teistest Looga endistest bändidest kohtab nimesid nagu Oort, Freak Froggy Frog, Nihe, Celestial Crown, Finish Me Off, Dyers Eve ja Fordonia. Enda lemmikprojektiks nimetas ta aga bändi, mida tegi aastaid tagasi legendaarse trummari Peeter Jõgioja ja kitarrist Raul Aa-niga. «Paraku selle nime ei saa kuhugi kirja panna, kuna see ei ole tsensuurne,» naeris Looga kavalalt.

Jõgiojaga olevat aga Loogal praegugi bänditegemise mõtted susisemas ja pead olevat tõstmas ka varjusurmas viibinud *folk-metal*-ansambel Grendel. Praegu keskendub aga mees aktiivsemalt kõikvõimalikke oskusi ja andeid nõudvale helitehniku- ja stuudiotööle ning Tõrva kultuurimaja rahvamuusikaansambelis Jauram mängimisele.

Enda tehtud pillid

Nagu pillide mängimisest ja mikrofonisüljega pritsimisest veel ei piisaks, on Looga ka oma ringkondades üsna tuntud pillimeister. Peamiselt on tema käe all valminud elektrilised kitarrid, basskitarrid ja kanded ning valmis olevat ehitatud ka üks trummikomplekt. «Vilepillidega ei oska ma midagi teha, sest neid ma ei oska lihtsalt häälestada.»

Enda loodud muusikariistadest südame-lähedasemateks peab mees basskitarre nimelega Jõõper ja Jopalka. Nendest viimase valmistas Looga vanast hokikepist ning nimetas seepärast kunagise Ukraina hokikoondise värvavahi Jevgeni Opalkini järgi. «Tal oli selline mees, kellel oli komme vastasmängijatel hambaid suust välja lüüa.»

Kokku tulevat Loogal enda meisterdatud muusikaseadmeid nüüdseks ligi 70, millest enamik on kohe pärast valmimist ära ostetud ja üle Eesti laiali rännanud. «Ma ei hoi a neil silma peal, aga on olnud juhuseid, kui näen mõnda enda pilli juhuslikult telekast,» rääkis Looga, kelle sõnul kuluvat õigete oskuste juures ühe korraliku kitarri valmistamiseks vaid paar päeva.

Karsklasest õllepruulija

Olles aastakümneid tegus raskemuusikamaastikul, kogus Looga omal ajal kuulust ka suure napsisõbrana. Praeguseks olevat aga mees juba viimased kümme aastat kaine. «Absoluutselt kõik on läinud tänu sellele paremaks. Mul on rohkem aega, energiat ja raha kõike muud teha,» tunnistas Looga.

Nüüdseks tundvat ta rohkem mõnu alkoholi pruulimisest ja veelgi enam, selle teiste pakkumisest. Nii võib Loogat tihti-peale kohata Tõrva ümbruses laataldel, kus ta koduõlut müüb. «Mul on praegugi kõik anumad kodus siidri all ja koduveini on ka ropult – oma kuupmeeter vast.»

Lisaks kõigele on Looga tegus ka pulmavana ja jõuluvana ametites. «Õhtujuhi asjaga on see jama, et kõik justkui eeldavad, et temal peab ka õhtuks käpp maas ja tatt rinna peal ripakil olema. Kui nii, siis jääb tehing tihti-peale katki,» tõdes mees.

Kuigi tundub, et õpetajal, muusikul, helitehnikul, pillimeistril, pruulijal ja meelelahutajal on ühe eluea kohta juba piisavalt ameteid, rääkis Looga lõpetuseks plaanist võtta suuremalt ette pottsepatöö. «Praegu ma töö kõrvalt natukene sellega tegelen, aga tahaks asja ametlikuks teha ning kõik vajalikud aparaadid muretseda.»

Kas pottsepana jääks Loogal oma praegune õpetajaamet soiku, mees veel öelda ei tahtnud. «Mulle meeldib rohkem teha kui teoretiseerida ja seda rõõmu võiks rohkem olla, aga hetkel on see kõik veel idee tasemel.»

Valgamaalane JOONISTUSVÕISTLUS

„MINA MÄRKAN!“

JOONISTUSTE TEEMAD:

JAANUAR
1.

**ÜKS VAHVA
KAUBALADU**

VALGA TÖÖSTUSPARK
INDUSTRIAL PARK

VEEBUAR
2.

TALVINE METS

METSATERVENDUSE

MÄRTS
3.

MUNADEPÜHAD

LINNU TALU
kuulus kollane

APRILL
4.

MINU MÄNGUVÄLJAK

ERT

MAI
5.

MINU SÕBER VESI

**AS
VALGA
VESI**

JUUNI
6.

MEIE PERE GRILLIPIDU

**Maks &
Moorits**
Ei kahetse, ei kahetse

JUULI
7.

**LÖBUS LEHM
TANTSIB KARJAMAAL**

**LAATRE
PIIM**

AUGUST
8.

**DIGITUNNID VALGAMAA
KUTSEÕPPEKESKUSES**

Valgamaa
Kutseõppekeskus

SEPTEMBER
9.

MINU KODUKANDI METS

VALGA PUU

OKTOOBER
10.

SUURLINN VALGA

VALGA
1 linn, 2 riiki

NOVEMBER
11.

KAITSELIIDU KOTKAS

Valgamaa

DESEMBER
12.

**JÕULUVANA KONSUMIS
KINKE VALIMAS**

coop
Tõrva

AASTA 2018
13.

**MINU ESIMENE
PANGAKAART**

Swedbank

KALENDRI ESIKAAS
14.

**VALGAMAALASE
JÕULUKAART**

Valgamaalane

14 teemat erinevatest eluvaldkondadest! Joonistavad kõik Valga linna ja maakonna eelkooliealised lapsed. Laiupidi pilt formaadis A4 palume joonistada värvipliatsiga, kriidiga, akvarellvärvidega, guašiga vm. Pildid saatke toimetusse hiljemalt **4. novembril!** Kõik laekuvad tööd ilmuvad Valgamaalase digilehes.

Iga teema parimad tööd valime koostööpartnerite kaasabil Valgamaalase 2017. aasta kalendrisse.

Täpne juhend www2.ajaleht.ee/kalender_vm
lisainfo tel 520 7495, 433 0040

LEA MARGUS
lea.margus@ajaleht.ee

**Homme kella 7.23st
elame täiskuu mõju all –
kas peaksime kartma?**

Osa meist on vähemalt enda sõnul tundnud, et teatud kuufaaside ajal on enesetunne kuidagi imelik. Mõnikord ei saa magada, vahel oleme ärritunud ja uimased, teinekord on energiat tavalisest rohkem – ning armastame kõike seda seletada täiskuu mõjuga.

Peale selle, et Kuu faaside mõjust inimese psüühikale vestavad folkloor ja mütoloogia, on see läbipõimunult ka luules, kunstis ja muusikas, olles mõjutanud terveid kultuure. Tänapäevases folklooris väidetakse koguni, et sündide, autoõnnetuste, aga ka vägivallaaktide ja muude «kuutõbiste» tegemiste arv kasvab täiskuu ajal. Kui aga joonistada nende juhtumiste graafikuid Kuu faaside järgi, ei ole märgata, et nende hulk täiskuu ajal tõuseks.

Teaduslikku seletust ei ole

Füüsik, astronoom ja skeptik Martin Välik väidab, et täiskuu mõju on lihtsalt legend ja uskumuste põhjus tegelikult uskujate peas. Ta pakub, et kõike eelnevat uskuvad inimesed, teades täiskuuaga tulemas, hakkavad toimuvaid sündmusi erilisel tõehele panema ja täiskuuuga seostama.

Katseid, mis näitavad, et inimese uni on rahutum, uinumine võtab kauem aega ja une kestus on lühem, ei võta teadusemees kuigi tõsiselt. «Ühed katsed näitavad võib-olla üht, teised teist. Aga katsetoodika ja see, millise meelsusega katset tegema minnakse, mõjutab alati tulemust. Usaldusväärsuse kriteerium on ka see, kas need katsed on korratavad.»

Ühe uurimisgrupi katse väikese hulga katsealustega võib Väliku hinnangul küll mingisugust trendi näidata, aga kas see tõele vastab, on iseküsimus.

Kuid kas vääruskumused toetuvad ka hämaratele teadmistele Kuu gravitatsioonijõust? Külgetõmbajad, mille Kuu tekitab, on hoomamatult väike, kuid Kuu mõjutab ookeane, põhjustades tõusu ja mõõna, mis on tingitud gravitatsioonijõu varieerumisest. Kuid kas inimene saab olla mõjutatud loodetest?

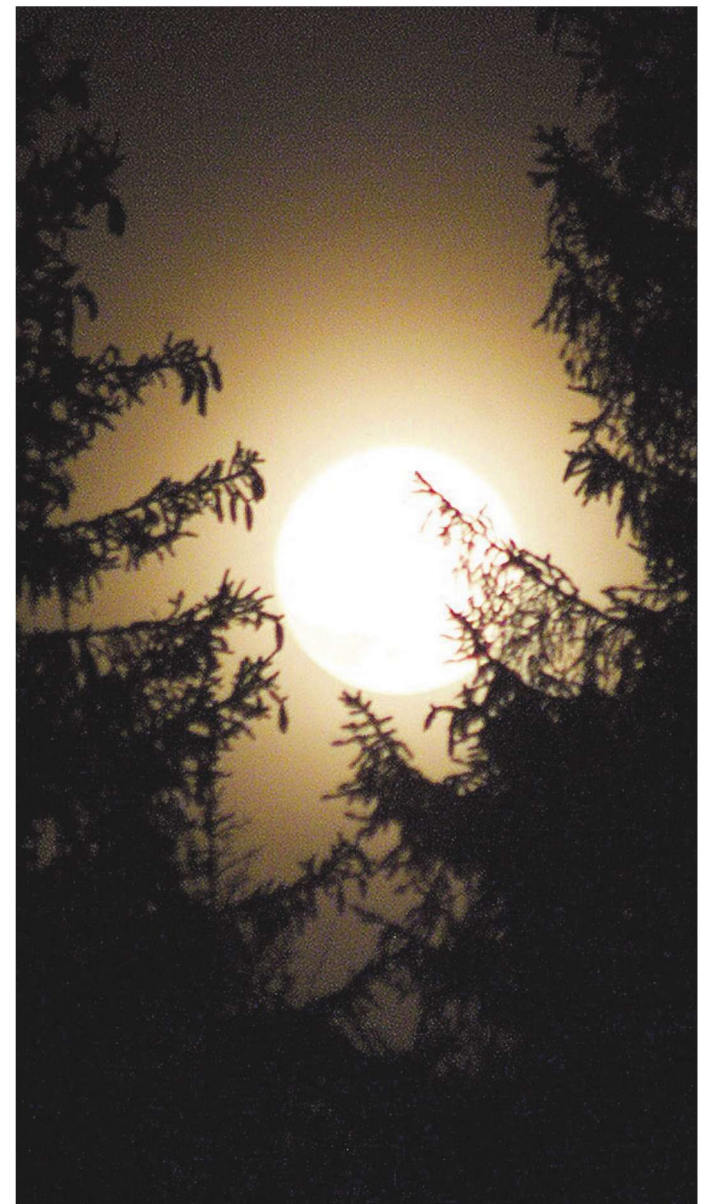
Välik väidab, et Kuu gravitatsioon mõjutab meid samapalju kui pea kohal hoitav hernes. «See tähendab: nii vähe, et me ei oska selle mõju tuvastada ega välja arvutada. Kuu on meist vahel lähemal, vahel kaugemal ning seegi ei sõltu sellest, kas meil on noorkuu faas, täiskuu faas või kuu loomine.»

Lisaks ei sõltu Kuu gravitatsiooniline mõju sellest, kas kuu on meie suunas valgustatud rohkemal või vähemal määral, mida «teadjad» teinekord väidavad.

Kas lummas valgus?

Termin «täiskuu» tähendab, et Kuu külge Maa asukate poolt vaadatuna valgustab Päike. Arvatakse, et täiskuu mõju on psühholoogiline: inimesed lähivad pööraseks öösse tekkinud liisavalguse tõttu. «Siin võib olla mitu asjaolu. Üks on see, et täiskuu on inimkonna ajaloos olnud oluline valgusallikas öisel ajal. See on võimaldanud aegadel, kui kunstlikku valgust ei olnud, pikendada öhtuste ja öiste tegevuste aega.»

Ta lisas, et täiskuu valguses nägid inimesed rohkem asju, mis päevavalgust ei kannata ja see andis põhjuse seostada seda ja täiskuu aega hämarate öiste tegevustega. «Pealegi, täiskuu ae-

Kahtlemata on saabus öö kuuvalguses müstilne ja salapärase. Kui uskumus, et täiskuu ajal alati midagi veidrat juhtub, on kinnistunud, siis küllab juhtubki ...

FOTO: OVE MAIDLA / POSTIMEES/SACNPIX

Miks on täiskuu legendide ja uskumuste allikas?

gu on valgust rohkem, varjud on teravamad ja mulje salapärasem.»

Millest aga on tulnud sõna kuutõbine, seda soovitas Välik pigem folklooriuurijailt küsida.

Teisest küljest võib Väliku sõnul ka nii olla, et kui juba hakati seostama täiskuuaga mingeid veidraid nähtusi, siis selliseid uskumusi ei hoitud ju ometi enda teada. Neist räägiti, tekkisid lood, legendid ja muidu vahvad jutustused, mida oli tore omakorda edasi rääkida. «Ja kui sellised uskumused juba levivad, et täiskuu ajal midagi veidrat toimub, hakkavad nad end võimendamaks – hakatakse juhtumisi täiskuuaga seostama.»

Alateadvusest mõjutatud teadvus

Tõsi, alateadvus kontrollib suures osas inimese käitumist ning muljed alateadvusest muutuvad kergelt mõteteks teadlikus meeles. Samamoodi mõjutab Kuu ka loomade käitumist, selle vahega, et loomade alateadlik meel põhineb nende instinktidel. «Minu

teada on kirjeldatud gnuude puhul, et neil on soojatkamise tsükkel Kuu faasidega väga seotud, aga kas seda ka teiste loomaliikide puhul märgata on, ma ei tea.»

Välik märgib, et kinnistunud uskumused on justkui isetäituvad ennustused horoskoopides – inimesed hakkavad selle järgi käituma. «Näiteks kui olen võitnud endale sellise hoiaku, et täiskuu aegu ma hästi ei maga, siis võib-olla hakkabki siin toimima väike isetäituv ennustus. Kuidas sellest lahti saada? Keeruline.»

Samasse valdkonda, küll positiivsema poole pealt, jääb platseeboefekt, mis käib ravi juurde. See ei ole küll asi, mis meid terveks teeb, aga enesetunnet mõjutab tublisti.

Kahtlemata, saabus öö ongi ju kuuvalguses müstilne ja salapärase ning võib-olla tekitab ka tahtmist kuu poole uluda. Püüd- kem siiski kas või sel täiskuu- perioodil jälgida oma käitumist ja meeleolu selgema pilguga ning ärgem laskem selektiivsel mälu ja uskumustel end kõigutada.

Tule Automaailma maasturite proovisõidule!

auto maailm

Proovisõidud Valga Automaailmas 17.–21.10! Broneeri aeg telefonil 733 7585 või valga@automaailm.ee

Pane proovile

UUS Peugeot 3008

UUS Opel Mokka X

UUS KIA Sportage

PM VALGA BETOON

BETOON KODU LÄHEDAL

Ostes vähemalt 5 m³, ootab sind üllatus!

Viljandi 82c (sissepääs Transpordi tänavalt)
www.valgabeton.ee
Info ja tellimine 5190 6606, 5883 9223

HELME PANSIONAAT AS pakub **HOOLEKANDETEENUST** eakatele ning puuetega inimestele.

info@hempansionaat.ee
www.hempansionaat.ee
766 9761, 5330 4252

Pakume tööd ausale, kohusetundlikule ja lojaalsele

CE-KAT VEOAUTOJUHI (külmik), kes oskab eesti keelt ja kellel on töökogemus pool- ja/või täishaakel.

Töö on vahetustega: 2 nädalat tööl ja 1 nädal kodus.

Stabiilne töö Soome ja Rootsi vahel, täispära.

Tel 5340 0065, Andrus.

Paberlehe lood digilehes juba **SÜDAÖÖST!**

www.valgamaalane.ee

Valgamaalane

AINULT TELLIJALE!

Taheva vallavalitsus ostab Hargla koolile 200 rm (pikkus 60 cm) LÕHUTUID KÜTTEPUID (eelistatud lepp).

Hind peab sisaldama puude vedu kooli juurde.

Hinnapakkumised esitada 4. novembriks aadressil Taheva vallavalitsus, Laanemetsa, 68013 Valga maakond või meilil info@taheva.ee.

Info telefonil 5330 1896.

Taheva vallavalitsus ootab 2016-2017 talveperioodi LUMETÖRJETÖÖDE HINNAPAKKUMISI.

Kirjalikud hinnapakkumised esitada hiljemalt 4. novembriks.

Täpsem info (lähteandmed) maakorraldajalt telefonil 766 9273, e-posti aadressil maakorraldus@taheva.ee või vallamajast.

Oktoobri lõpuni

AKNAD KUNI 65%

Kehtib, kui tellite korraga aknad, aknalauad, paigalduse ja sisepealede taastamise.

Järeilmaksu võimalus kuni 6 kuuks (intress 0%)

Palju eri mõõdus valmis aknaid laos!

736 6886; 5654 2502; 501 6158
Tartu, Aleksandri 1-4
aknaari@city.ee
www.aknaari.city.ee

KEHRA AGRO

ostab **PÖLLUMAAD** üle Eesti

Parim hind! Kiire tehing!

Tel 509 6173 Andrus

SRS Kaubandus OÜ

OSTAME PÖLLUMAAD (võib olla koormatud rendilepinguga) Maamüüjal võimalik jääda rentnikuks!

Pakkuda võib ka koos metsa ja hüpoteegiga

PARIM HIND! KIIRE TEHING!

tel 506 9600 | ott@apslund.ee

Lõuna-Eesti ERAMETS

Ostame **METSAKINNISTUID JA RAIEÕIGUST**

Tel 507 2544. info@erametsa.ee
www.erametsa.ee

VESTMAN

P Ö L L U V A R A

OSTAME PÖLLUMAAD

5340 4975
polluvara@vestman.ee
www.vestman.ee

Otepää vallavalitsus annab teada

Otepää vallavalitsus kehtestas 12. oktoobril korraldusega nr 2-4-475 Tiku katastriüksuse detailplaneeringu.

Planeeritav ala hõlmab Tiku katastriüksust (katastritunnus 63601:001:0176, kogupindala 4941 m²) ning välja- ja sissesõitudega seotud avalikke riigiteid – nr 23163 Alajaam–Vana-Otepää ja nr 46 Tatra-Otepää–Sangaste, arvestuslikult kogupindalaga ca 1334 m², säilitades ülejäänud osas esialgselt olemasoleva situatsiooni. Detailplaneeringuga määratakse alale tankla ja teenindushoone maa (ÄH) kasutamise sihtotstarve. Tankla ja teenindushoone maa all mõistetakse tankla hoone maad, mille juurde kuulub autopesula, kauplus jms teenindus. Krundi ehitusõiguseks on planeeritud maksimaalne ehitisealune pindala 1000 m², millele on võimalik püstitada üks kuni 8 m kõrgune hoone ja tanklarajatisi (mahutid jms). Hoonestuse tüüp peab järgima Väike-Veske detailplaneeringuga kavandatud stiili ja haakuma ümbritsevasse miljöösse. Lubatud hoone katusekalde 0-20 kraadi. Antud alale planeeritud tankla koos teenindushoonega loovad varem rajatud auto tehnoulevaatushoonega alguse äripiirkonna arengule. Uue tankla rajamine loob valda uusi töökohti, samuti võib positiivne mõju esineda kütusehindade languses (Otepääl on märkimisväärselt kallim kütus kui Tartus). Lagedale kasutustväljas olevale alale rajatakse tankla ja muu taristu, ala heakorrestatakse, mis omakorda muudab ala kasutusaktiivsust ja atraktiivsust. Praegusel ajal kasutatakse ala läbivat juurdepääsuteed ainult tehnoulevaatuspunkti jõudmiseks ning ala on heakorrestamata. Detailplaneeringuga on võimalik tutvuda tööajal Otepää Vallavalitsuses (Lipuväljak 13, Otepää).

Info Enelin Alter, enelin.alter@otepaa.ee, 766 4820.

KÕIGE SUUREM KINGVALIK EESTIS

italy king

САМЫЙ БОЛЬШОЙ ВЫБОР ОБУВИ В ЭСТОНИИ

Uus sügiskaup

29 €

20,90 €

15,90 €

26,90 €

36 € 28,80 €

23 € 13,80 €

30 € 26 €

Rohkem kui 100 erinevat mudelit

• Eedeni keskus Kalda tee 1C, Tartu

Valgamaa puuetega laste vanemate ühing kutsub

laupäeval, 22. oktoobril kl 11–14 seminarile

"TERVIS KUI TÖÖVAHEND".

Seminar toimub puuetega inimeste kojas Valgas Kungla 15.

Seminaril on põhitähelepanu inimese enda võimalustel ja valikutel. Käsitletakse lihtsaid ja käepäraseid tehnikaid, et tulla toime igapäevaelu pingetega ja säilitada elurõõm.

Tervis töövahendina vajab igast küljest tähelepanu ja hooldust. Tervis sõltub meditsiinist, keskkonnast, pärilikkusest, eluviisist, mõtlemisest, liikumisest, söömisest jne.

Nii ütleb Kuressaare arst, kinesioloog ja seminari läbiviija dr Viigi Viil.

60+ Terviseraamatute Sari

- SÜDAMEASI
- AI, LIIGESD!
- AVAMEELSELT MEESTEST
- AVAMEELSELT NAISTEST

60+ terviseraamatute sari müügil raamatupoodides ning Valgamaalase toimetuses

Hea Kingiidee!

Esmaspäev 17. oktoober

06.55 Terevisioon
08.55 Kolkakomissar Sophie Haas
09.50 Terevisioon*
11.50 Maahommik*
12.35 Iseolemine (sub)*
13.05 Hommik Anuga*
14.20 Kahekõne (sub)
14.50 Üks tegu: Aiategu
15.00 Eesti parim koolikokk*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13 (Eesti 2010)
17.40 Kolkakomissar Sophie Haas*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Osoon
20.35 Meie inimesed: Pascal
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.10 Välisilma dokk: Pilguheit Bagdadi müüride vahele
23.10 Sild*
00.10 Ringvaade*

06.15 Meie Charly*
07.05 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Kaunis Dila*
10.00 Lihtsalt Maria*
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Sajandi valitsejanna*
13.20 Kuldvillak*
13.50 Meie Charly
14.50 Küladektiivid
15.50 Tüdruk nimega Elif
17.00 Lihtsalt Maria
18.00 Kaunis Dila
19.00 Reporter
20.00 Kõök
20.30 Kodutunne
21.30 Naabriplika
22.30 Ühikarotid
23.30 Mõrvaennetajad
00.25 Seaduselil
01.15 Galileo*
02.35 Reporter*

06.15 Animasarjad
07.35 Armastuse võim*
08.35 Minu köök on parim*
09.50 Kirgede torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.25 Su nägu kõlab tuttavalt*
14.25 Kellapid*
15.00 Armastuse võim
16.00 Vaprad ja ilusad
16.25 Kirgede torm
17.30 Minu köök on parim
18.45 Seitsmesed uudised
20.00 Kuuuurija
20.30 Papad mammad
21.30 Eesti selgeltnägijate tuleproov
23.00 Mf Parker
01.25 Sherlock New Yorgis
02.15 Ameerika õdukas: mõrvamaja
03.05 Viimane tõeline mees
03.30 Kolmas naine
03.55 Kuuuurija*

07.00 Animasarjad
07.30 Tammetõru seiklused*
07.55 Animasarjad
09.00 Ringvaade*
09.35 Eesti lood: Metsavennad voodi ees
10.05 Holby City haigla*
11.05 Samba*
12.59 ERR-ee uudised
15.30 Uus Tase*
15.50 Animasarjad
16.00 Lastetuba: Meisterdame Mariga*
16.15 Mis? Miks? Kuidas?
16.20 Animasarjad
18.00 Lastetuba: Üllatused õhtu
18.55 Uus Tase
19.20 AK (viipek)
19.30 Mõistlik või mõtetu
20.00 Maahommik*
20.45 Poolvend*
21.30 Kultuuriuudised
21.35 Plekktrumm
22.20 Kinoklassika: Abikaasad*
00.05 Trollifännid
00.25 Super Hot Cosmos Blues Band

09.00 Seitsmesed uudised
09.30 Elu keset linna*
10.00 Kutsuge Cobra 11*
11.00 Mf Kolm musketäri*
13.25 Elu keset linna
14.00 Kutsuge Cobra 11*
15.00 Kälimehed
16.00 Kutsuge Cobra 11
17.00 MacGyver
18.00 South Park*
18.30 Simpsonid*
19.00 Viharavi
20.00 South Park
20.30 Simpsonid
21.00 Kõige naljakamad koduvideod
21.30 Mf Tõe kaitsja
23.45 Puhkus Mehnikos
00.55 Viharavi*
01.50 Kälimehed*
02.40 MacGyver*

05.30 Doktor Oz
06.15 Natalia saatuselained
07.00 Trennispikker
07.25 Hommikuvirgutus
07.55 Kodus ja võõrsil*
08.20 Lastega kodu
08.50 Poissmees*
09.45 Kuni surm meid lahutab
10.10 Uuel ringil
10.35 Tüdruk nimega Elif*
12.35 Keelatud armastus
14.20 Polaarekspress
16.15 Kaks kanget Ameerikas*
17.10 Tüdruk nimega Elif
19.00 Kodus ja võõrsil
19.30 Suur lotokolmapäev
20.30 Mf Ilmatüdruk*
22.25 Poissmees
23.50 Valeded võrgustik
00.45 Sõbrad
01.15 Reporter
02.10 Doktor Oz*
02.55 Natalia saatuselained*
03.35 Piinlikud kehad
04.20 Põrased üheksakümnendad

06.30 15 minutit kuulsust*
07.00 Reporter+
08.00 Viini võmmid*
08.55 Bel Airi prints*
09.50 Hubert & Staller*
10.45 Jututuba
14.00 Eesti kõige-kõige*
14.30 Must nimekiri*
15.20 Bel Airi prints
16.15 Viini võmmid
17.10 Monk
18.05 Must nimekiri
19.00 Eesti kõige-kõige*
19.30 Hubert & Staller
20.30 Autosaad Grip
21.30 Kriminaalne Venemaa
22.35 Stalini poeg
23.40 Monk*
00.35 Autosaad Grip*

Teisipäev 18. oktoober

06.55 Terevisioon
08.55 Kolkakomissar Sophie Haas
09.50 Terevisioon*
11.50 Tähenämmis: Usuvõitlus*
11.55 Prillitoos (sub)*
12.50 Osoon*
13.20 Välisilm*
13.55 Dok Jalgpalliklubi Rwanda
14.55 Tallinn International Horse Show 2016*
15.25 Mari Kalkun. Hommikuvalge
15.30 4x4*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13 (Eesti 2010)
17.40 Kolkakomissar Sophie Haas*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Vabariigi kodanikud
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 OP
22.10 Koduigatus
22.55 Plekktrumm*
23.35 Ringvaade*

06.15 Meie Charly*
07.05 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Kaunis Dila*
10.00 Lihtsalt Maria*
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Sajandi valitsejanna*
13.20 Kuldvillak*
13.50 Meie Charly
14.50 Küladektiivid
15.50 Tüdruk nimega Elif
17.00 Lihtsalt Maria
18.00 Kaunis Dila
19.00 Reporter
20.00 Radar
21.00 Krimi
21.30 Siberi võmm
22.30 Chicago tuletõrje
23.30 Mf Suletud ring
01.25 Subboteja
02.15 Seaduselil*

06.15 Animasarjad
07.35 Armastuse võim*
08.35 Minu köök on parim*
09.50 Kirgede torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.45 Kuuuurija*
12.20 Eesti selgeltnägijate tuleproov*
13.55 Südamesi
15.00 Armastuse võim
16.00 Vaprad ja ilusad
16.25 Kirgede torm
17.30 Minu köök on parim
18.45 Seitsmesed uudised
20.00 Kaua võib!
20.30 Suletud uste taga
21.30 Padjaklubi
22.30 Kellapid*
23.00 Mf Palgasõdurid 3
01.30 Sherlock New Yorgis
02.20 Ameerika õdukas: mõrvamaja
03.05 Viimane tõeline mees

07.00 Animasarjad
07.45 Lastetuba*
08.40 Animasarjad
09.00 Ringvaade*
10.05 Holby City haigla*
11.05 Plekktrumm*
11.50 Poolvend*
12.35 Eesti muusikavideod
13.07 ERR-ee uudised
15.30 Uus Tase*
15.50 Animasarjad
16.00 Lastetuba*
16.10 Animasarjad
18.30 Lastetuba
18.45 Animasarjad
18.55 Uus Tase
19.20 AK (viipek)
19.30 Heureka: Miks inimesed armuvad?
20.00 Suurbritannia metsik loodus
20.55 POSO
21.00 Miranda 2: Uus mina
21.30 Kultuuriuudised
21.35 Eesti lipp ümber Kuuba
22.05 Inimõiguste kuu
23.25 Hamilton I. Riiklikud havid

08.10 Seitsmesed uudised
09.25 Elu keset linna*
10.00 Kutsuge Cobra 11*
11.00 Mf Tõe kaitsja*
13.25 Elu keset linna
14.00 Kutsuge Cobra 11*
15.00 Kälimehed
16.00 Kutsuge Cobra 11
17.00 MacGyver
18.00 South Park*
18.30 Simpsonid*
19.00 Viharavi
20.00 Korpall VTB Ühisliiga: Peterbur Zenit – BC Kalev/Cramo
21.40 Euroopa jalgpalli Meistriliiga: Lyon – Juventus
23.35 Puhkus Mehnikos
00.45 Viharavi*
01.40 Kälimehed*
02.30 MacGyver*

05.30 Doktor Oz
06.15 Natalia saatuselained
07.00 Trennispikker
07.25 Hommikuvirgutus
07.55 Kodus ja võõrsil*
08.20 Lastega kodu
08.50 Poissmees*
09.45 Kuni surm meid lahutab
10.10 Uuel ringil
10.35 Tüdruk nimega Elif*
12.35 Keelatud armastus
14.20 Mf Ilmatüdruk*
16.15 Suur lotokolmapäev*
17.10 Tüdruk nimega Elif
19.00 Kodus ja võõrsil
19.30 Naabriplika
20.30 Kellega ma küll abiellusin?
21.00 Kuninglik hospital
22.30 Poissmees
23.50 Valeded võrgustik
00.45 Sõbrad
01.15 Reporter
02.10 Doktor Oz*
02.55 Natalia saatuselained*
03.35 Piinlikud kehad

06.30 Ööliblikad
07.00 Reporter
08.00 Viini võmmid*
08.55 Bel Airi prints*
09.50 Hubert & Staller*
10.45 Jututuba
13.45 Eesti kõige-kõige*
14.15 Must nimekiri*
15.05 Bel Airi prints
16.00 Viini võmmid
16.55 Monk
17.50 Võrkpall Meistriliiga: Kohila VK/E – Service ja Bari Luka
20.00 Ivo Linna Ameerika lugu*
20.30 Autosaad Grip
21.30 Mf Tere tulemast džunglisse
23.30 Monk*
00.20 Autosaad Grip*

Kolmapäev 19. oktoober

06.55 Terevisioon
08.55 Kolkakomissar Sophie Haas
09.50 Terevisioon*
11.50 Plekktrumm*
12.35 Meie inimesed: Pascal*
13.00 Riigikogu infotund
14.00 Ajavaad. Riigi mehed: Friedrich Karl Akel*
14.30 Midsomeri mõrvad: Mõrv mustkunstil abil*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13 (Eesti 2010)
17.40 Kolkakomissar Sophie Haas: Löbujat hotellis*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Pealtnägija
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Foorum. Kuidas parandada elu Eestis?
22.40 Mammon: Surmamine
23.40 Ringvaade*

06.15 Meie Charly*
07.05 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Kaunis Dila*
10.00 Lihtsalt Maria*
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Siberi võmm*
12.30 Radar*
13.30 Heeringas Veenuse öäl
13.50 Meie Charly
14.50 Küladektiivid
15.50 Tüdruk nimega Elif
17.00 Lihtsalt Maria
18.00 Kaunis Dila
19.00 Reporter
20.00 Suur lotokolmapäev – Rooside sõda
21.00 Saladused
21.30 Pilvede all
22.30 Saage tuttavaks
23.00 Rizzoli ja Isles
23.55 Vanga

06.15 Animasarjad
07.35 Armastuse võim*
08.35 Minu köök on parim*
09.50 Kirgede torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.45 Suletud uste taga*
12.50 Padjaklubi*
13.55 Südamesi
15.00 Armastuse võim
16.00 Vaprad ja ilusad
16.25 Kirgede torm
17.30 Minu köök on parim
18.45 Seitsmesed uudised
20.00 Tõelised Eesti mehed
21.00 Võimalik vaid Venemaal
21.30 Juurdust viivad läbi sensitiivid
22.35 Kuuuurija*
23.05 Reis Venemaa lõppu – Tsukotka
23.40 Top Gear
00.55 Moodne perekond

07.00 Animasarjad
08.15 Lastetuba*
08.30 Animasarjad
09.00 Ringvaade*
10.05 Holby City haigla*
11.05 Heureka: Miks inimesed armuvad?
11.30 Eesti TOP 7*
12.23 ERR-ee uudised
15.30 Uus Tase*
15.50 Animasarjad
16.00 Lastetuba*
16.10 Animasarjad
18.30 Lastetuba
18.55 Animasarjad
18.30 Lastetuba
18.45 Animasarjad
18.55 Uus Tase
19.20 AK (viipek)
19.30 RUUM: Töötamine ruum*
20.50 RUUM: Töötamine ruum*
21.25 Liis Lemsalu
21.30 Taavi Tonisson*
21.20 Pingviinide paarad
21.30 Kultuuriuudised
21.35 Margate Sands
22.35 Mirand 2: Uus mina*
23.05 Eesti TOP 7
23.55 Inimõiguste kuu

08.10 Seitsmesed uudised
09.25 Elu keset linna*
10.00 Kutsuge Cobra 11*
11.00 Kalamehjeitud Iirimaa
13.25 Elu keset linna
14.00 Kutsuge Cobra 11*
15.00 Kälimehed
16.00 Kutsuge Cobra 11
17.00 MacGyver
18.00 South Park
18.30 Simpsonid*
19.00 Viharavi
20.00 South Park
20.30 Simpsonid
21.00 Kõige naljakamad koduvideod
21.30 Mf Heraklese legend
23.30 Puhkus Mehnikos
00.40 Viharavi*
01.35 Kälimehed*
02.25 Kälimehed*
02.30 MacGyver*

05.30 Doktor Oz
06.15 Natalia saatuselained
07.00 Trennispikker
07.25 Hommikuvirgutus
07.55 Kodus ja võõrsil*
08.20 Lastega kodu
08.50 Poissmees*
09.45 Kuni surm meid lahutab
10.10 Uuel ringil
10.35 Tüdruk nimega Elif*
12.35 Keelatud armastus
14.20 Kellega ma küll abiellusin?
14.50 Kuninglik hospital*
16.15 Naabriplika*
17.10 Tüdruk nimega Elif
19.00 Kodus ja võõrsil
19.30 Kodutunne
20.30 Mf Vanad torisejad
22.35 Poissmees
00.00 Valeded võrgustik
00.55 Sõbrad
01.15 Reporter
02.10 Doktor Oz*
03.05 Natalia saatuselained*
03.45 Piinlikud kehad

06.30 Rooli võim*
07.00 Reporter
08.00 Viini võmmid*
08.55 Bel Airi prints*
09.50 Subboteja*
10.45 Jututuba
13.55 Ivo Linna Ameerika lugu
15.20 Mf Al-ri prints
16.15 Viini võmmid
17.10 Monk
18.05 Must nimekiri
19.00 Eesti kõige-kõige*
19.30 Hubert & Staller
20.30 Autosaad Grip – otse Saksamaalt
21.30 Dok Natside salarelvad
22.30 Dok Stalini eraelu
23.30 Monk*
00.20 Autosaad Grip*

Neljapäev 20. oktoober

06.55 Terevisioon
08.55 Kolkakomissar Sophie Haas
09.50 Terevisioon*
11.50 Pealtnägija*
12.40 Vabariigi kodanikud (sub)*
13.35 Täpsus – kõigi asjade mõõt
14.35 OP*
15.05 Elu lugu: Helvi Erikson
15.15 Koduigatus*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13 (Eesti 2010)
17.40 Kolkakomissar Sophie Haas*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Kahekõne
20.30 ENSV
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Kapital
22.10 Ml: Sofia Gubaidulina
22.35 Muusikadokk: Leonard Bernstein
23.30 Üks koorilaul: Otsekui hirm*
23.40 Ringvaade*

06.15 Meie Charly*
07.05 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Kaunis Dila*
10.00 Lihtsalt Maria*
11.00 Kodus ja võõrsil
11.30 Pilvede all*
12.30 Suur lotokolmapäev – Rooside sõda*
13.30 Heeringas Veenuse öäl
13.50 Meie Charly
14.50 Küladektiivid
15.50 Tüdruk nimega Elif
17.00 Lihtsalt Maria
18.00 Kaunis Dila
19.00 Reporter
20.00 Meie aasta Austraalias
20.30 Suur komöödiaõhtu
22.00 Jumal tänu, et sa siin oled!
22.55 Mf Oo varjud
01.05 Mf Suletud ring*
02.40 Rizzoli ja Isles*

06.15 Animasarjad
07.35 Armastuse võim*
08.35 Minu köök on parim*
09.50 Kirgede torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.45 Tõelised Eesti mehed*
12.50 Papad Mammad*
13.55 Südamesi
15.00 Armastuse võim
16.00 Vaprad ja ilusad
16.25 Kirgede torm
17.30 Minu köök on parim
18.45 Seitsmesed uudised
20.00 Kellapid
20.30 Kätemaksukontor
21.35 Evelin
22.35 Kolmeraudne
23.40 Kondid
00.00 Quantico
01.40 Graceland
02.30 Kellapid*

07.00 Animasarjad
08.15 Lastetuba*
08.35 Animasarjad
09.00 Ringvaade*
10.05 Holby City haigla*
11.05 Eesti lipp ümber Kuuba*
11.35 Eesti muusikavideod
12.03 ERR-ee uudised
15.30 Uus Tase*
15.50 Hiir Hops
16.00 Lastetuba*
16.10 Animasarjad
18.30 Lastetuba
18.45 Animasarjad
18.55 Uus Tase
19.20 AK (viipek)
19.30 Taareq Taylari Põhjamaade kokakunst
20.00 AegRuum
20.50 RUUM: Töötamine ruum*
21.25 Liis Lemsalu
21.30 Taavi Tonisson*
21.20 Pingviinide paarad
21.30 Kultuuriuudised
21.35 Keeluaia kuradid
22.35 Margate Sands
22.35 Mirand 2: Uus mina*
23.05 Eesti TOP 7
23.55 Inimõiguste kuu

08.10 Seitsmesed uudised
09.25 Elu keset linna*
10.00 Kutsuge Cobra 11*
11.00 Kalamehjeitud Iirimaa
13.25 Elu keset linna
14.15 Mf Vanad torisejad*
15.00 Kälimehed
16.00 Kutsuge Cobra 11*
17.00 MacGyver
18.00 South Park
18.30 Simpsonid*
19.00 Viharavi
20.00 South Park
20.30 Simpsonid
21.00 Kõige naljakamad koduvideod
21.30 Mf Heraklese legend
23.30 Puhkus Mehnikos
00.40 Viharavi*
01.35 Kälimehed*
02.25 Kälimehed*
02.30 MacGyver*

05.30 Doktor Oz
06.15 Natalia saatuselained
07.00 Trennispikker
07.25 Hommikuvirgutus
07.55 Kodus ja võõrsil*
08.20 Lastega kodu
08.50 Poissmees*
09.45 Kuni surm meid lahutab
10.10 Uuel ringil
10.35 Tüdruk nimega Elif*
12.30 Keelatud armastus
14.15 Mf Vanad torisejad*
16.15 Kodutunne*
17.10 Tüdruk nimega Elif
19.00 Kodus ja võõrsil
19.30 Pilvede all
20.30 Saladuslik kadumine
21.30 Kuum jälg
2

KUULUTUSED/REKLAAM

KINNISVARA

Müüa **pool maja** Tõrvas (vesi sees, eraldi sissesõit, aed, kõrvalhooned). Hind kokkuleppel. Tel 5666 9297, 5813 1308.

Müüa **suvila** Tambres. Suvemaja vajab remonti, kinnistul on kasvuhoone, kaev. Tel 511 0960.

Müüa krohvitud **palkmaja** Otepääl. Seest pooleldi välja ehitamata, 2 tuba (üldpinda 100). Ehitusaasta 1923. Suht privaatne krunt (1600) 2 tänava ristumiskohal. Hind 30 000.- Tel 5346 3853.

Ostan **2-3toal** korteri Tallinnas. Tel 5618 6948.

Ostan **põllumaad, metsa ja raieõigust**. Tel 5620 4096.

Ostan kiiresti **2toal** k mug krt Valgas, mitte kõrgemal kui 2. korrus, omanikult. Tel 5901 2457.

OÜ Estest PR ostab **põllu- ja metsamaad**. 504 5215, 514 5215.

LOOMAD

ELUSKANADE SOODUSMÜÜK VALGAMAAL TAGULAS. Linnu talu müüb Hy-Line tõugu pruune aasta munenud kanu 1 €/tk E-P 8-14. Tel 501 7500, 503 1485.

Müüa 2 EK (maatõugu) **pullvasikad**. Juuni ja augusti sünd. Juuni sünd 250 €, augusti sünd 150 €. KIIRE! Tel 5663 6472.

OKTOOBER - MUSTA KASSI KUU!
Ajavahemikul 1.--31.10 on meil **musta värvi ja musta-valgekirjud kassid ja kassipojad** TASUTA! Kõik kassid on kiibistatud ja vaksineeritud, täiskasvanud kassid ka steriliseeritud või kastreeritud. PAKU KODU! Valga loomade varjupaik, Laatsi 11a, tel 529 9880, valga@varjupaik.ee

Su üle on taevas ja ümber on maa, sa tahaksid tõusta, kuid enam ei saa...

Sügav kaastunne
Jutale perega
kalli

ASTA LIHU
kaotuse puhul.

KÜ Metsa 1 elanikud

Mälestame kallist täditütart

ASTA LIHU
ja tunneme kaasa lähedastele.
Vello ja Tiit

Mälestan sügavas leinas
endist kolleegi

ASTA LIHU.
Kaastunne omastele.
Leili Jaama

METSAMATERJAL

Raie ning metsa ost. Kraavidest ja põldudelt **võsa koristamine**. Tel 527 5868, brujo.info@gmail.com

Müüa kuivad **küttekotsid** 45 l võrk-kottides, 1.40 €/kott. Tel 5691 9355.

OÜ **OK Mets** ostab **raieõigust, metsamaad, ümarmaterjali**. Üles-töötamine ja transport. Tel 527 8119 ja 503 3379.

OÜ ostab kasvava metsa **raieõigust, metsakinnistuid ja metsamaterjali**. Tasu kohe. Metsaraie komplekstee-nus. Tel 5884 1203.

TÖÖ

A.Karuse AS pakub tööd **RAHVUS-VAHELISTE VEDUDE AUTOJUHILE**. Tel 507 3000, allain@akaruse.ee

Atria Eesti AS võtab tööle **tootmisruumide koristaja**. Täistööaeg, tähtajatult. Tööpäeva algus kl 16.00, töö graafiku alusel, töökoht asub Valgas, tööalane väljaõpe kohapeal. Kandideerimiseks palun saata oma CV märksõnaga "koristaja" hiljemalt 23. oktoobriks e-posti aadressil personal.estonia@atria.com või tuua ise kohale aadressil Metsa 19, Valga 68206. Tel 5853 8000.

Liinihoolduse Varad OÜ võtab tööle kaks **keti- ja võsaaie töökogemusega meest**. Tel 509 4833.

Pakume tööd **ekskavaatorijuhile**. Tel 528 9307.

Pakume tööd Harvesteri **operaatorile** Lõuna-Eesti piirkonnas. Masina mark Ponsse Ergo. Tel 503 7570, info@foreststock.ee

PÕLLUNDUS

Müüa **toidukartulit "Anti"**. Tel 5346 4812.

TEADE

Kogume kõike, mis on seotud **veoautokrossi** ja selle ajalooga. Tel 503 9823, https://www.facebook.com/veoautokrossiajalugu

On ääretult valus, aeg seda ei muuda, kuidas ka ei paluks, sa tulla ei suuda...

Teatame sügava kurbusega, et on lahkunud meie kallis abikaasa, isa ja vanaisa

TÕNIS NURMETALU
12.12.1969-14.10.2016

Leinavad omaksed

Äkki katkes Sul elulõng, hella mälestust me Sinust hoiame...

Mälestame kallist vennapoega

TÕNIS NURMETALU.
Südamlük kaastunne Ellenile, Martinile ja Pillele perega.

Õie ja Viktor perega

Mälestame sügavas leinas
endist kolleegi

ASTA LIHU.
Kaastunne omastele.
Leili Jaama

Valgamaalane

Lehte tellida või tellimust pikendada saab

Valgamaalase toimetuses
Vabaduse 38,
www.valgamaalane.ee,
telefonil 766 1960 või 617 7717

SÕIDUKID

Sõiduautode kokkuost. Tel 553 3060.

Müüa **VW Passat**, 1.9 l, 96 kW (2003), **Opel Antara Cosmo** (2008). Tel 503 0530.

TEENUS

Akende, katuste pesu, veerennde puhastus. Tel 5638 8994.

Akumulatsioonipaakide tootmine, katlad. Tel 5553 9162, www.soojapood.ee

Ennustusliin, tel 900 2202. (Tariif 1 €/min.)

Kaevude puhastus, torutööd. Tel 5813 5496.

Kellassepp, kullassepp, patareide vahetus, prillide remont Valgas Vabaduse 26 igal reedel kl 10-16. Imre Aria, tel 516 2099.

Mustkunstnik-õhtujuht sünnipäevale. Tel 5344 9894.

Puurkaevude rajamine ja puhastamine. Vee- ja kanalisatsioonitorustike, septikute, süvaveepumpade paigaldus. Tel 502 1279, 526 9604, puurkaevumeistrid.ee

Rakkekaevude kaevamine, puhastamine ja remont. Rõngaste vahetamine. Tel 557 4792.

Rakkekaevude kaevamine, puhastamine, süvendamine ja remont. Tel 5638 1774.

Salvkaevude kaevamine, puhastamine ja remont. Tel 5679 3951.

Salvkaevude kaevamine, puhastamine, süvendamine ja remont. Tel 5634 4807.

Santehnilised tööd. Tel 5887 7383.

Septikute paigaldus ja müük, süvaveepumpade paigaldus, vee- ja kanalisatsioonitrasside ning maakütte paigaldus. Tel 521 7415, info@veegrupp.ee

Tänavakivide müük ja paigaldus. Garantii. Tel 5690 0444.

Kui palju hellust, armastust puhkab mulla all...

Südamlük kaastunne
Ernale tütre ja Marele, Estrile, Ruthile, Riinale, Matile ja Mardile peredega õe

URVE TALIVERE
kaotuse puhul.

Eha pere Niidu talust

Need armsad, kellest äkki jääme ilma, on tegelikult alles – meie sees. Nad on ligi, ei torka silma, nii nagu valgus päiksekiirte sees...

Mälestame kallist onupoega

TÕNIS NURMETALU.
Meie sügav kaastunne Ellenile, Martinile ja Pille-Riinile perega.

Ülle perega ja Kalev

Südamlük kaastunne Riinale ja Jarekile peredega kalli

URVE TALIVERE
surma puhul.
Kristi, Kersti ja Üllas

GRUNДАР ПИТ ОУ

Metsakinnistute ja raie ost (sobivad ka osaliselt raiutud ja hüpoteebiga koormatud metsakinnistud) Aitame metsakavade koostamisel ja paberite vormistamisel

Tel 525 9788 - harry@grundar.ee
faks 443 0376 • Tehnika 15, Paikuse

Soodsad viisateenused Venemaale. OÜ Vaatevinkel, tel 508 6861, www.vaatevinkel.ee

Soojustamine puistevillaga. Tel 5665 0604, 502 0066.

Varikatused, piirded, trepid, väravad, metallitööd. Tel 5694 0590.

Vundamendi soojustamine, sokli viimistlus jm ehitustööd. Tel 5690 0444.

ENNUSTAMINE JA HEA NÕU. Tel 900 3014, 0,95 €/min.

KAARDID ENNUSTAVAD. Tel 900 1727. ennustus.ee

Kutsekvalifikatsiooniga **korstnapühkija** pakub teenust. HIND SOODNE. Tel 5663 2613.

Marico Metall OÜ (Valga, Võru 5a) pakub alljärgnevaid teenuseid: **ehitus- ja ohtlike jäätmete, kile- ja paberjäätmete, pakendijäätmete** vastuvõtt; **vanametalli** kokkuost; **prügikonteinere**rite paigaldamine objektidele; **multi-liftveod; lammutusteenus**. www.maricom.ee, tel 5805 8032.

Mobiilse **saekaatri** teenus. Tel 5662 0921.

OÜ Semt teostab **korteriühistute tervikrenoveerimist**. Tel 506 2377.

Pakume **korteriühistutele konsultatsiooniteenust** seoses Kredexi rekonstrueerimistoetustega. Tel 5349 9502.

Seinad soojaks ja tuulepidavaks **TERMOVAHUGA**, maja hind alates 600 €. www.therm.ee, tel 5660 6010. SÜSTIME SEINAD SOOJAKS.

Teostame **katuse-, fassaadi-, üldehitus- ja vundamenditööd**. OÜ VIIMVAL. Tel 5554 8863.

Teostan **elektritööd**. Tel 5353 6160.

MÜÜK

Ehitusliku saematerjali müük. Pidevalt suur valik ja soodne hind. Transporti võimalus. Tel 522 9571.

Maga vaikselt, puhka rahus – südamed on Sinuga. Mälestuste päiksekullas jääd sa ikka meiega...

URVE TALIVERE
Südamlük kaastunne lähedastele.

Mälestavad Liidia ja Ivi.

URVE TALIVERE
Mälestame head töökaaslast ja avaldame kaastunnet lähedastele. Töökaaslased ASist Brick

Südamlük kaastunne Riinale ja Jarekile peredega kalli

URVE TALIVERE
surma puhul.
Kristi, Kersti ja Üllas

• Ostame METSAKINNISTUID
• Ostame PÕLLUMAAD

Küsi hinda! Teeme pakkumise!

Pärnu, Papiniidu 5, Sillakeskus
tel 447 7900, 528 5263
info@metsagrupp.ee

Eesti ettevõtte aastast 1996

Metsagrupp

Sauna- ja suitsuahjud, kaminad, pliidid ja boilerid. Tel 505 4355.

Saunavooder 8 €/m². Tel 5645 2170, pakkpuit.ee

Sealiha müük rümpadena, 2,20 €/kg. Tellimine tel 508 8748, Andrus.

TAMMEBRIKETT, KASEBRIKETT, KLOTSID, KAMINAPUUD. HAAGISE RENT. Tel 5818 8863, Pärna pst 13 (Biltex).

Finlaid OÜ müüb Tiidu külas **sise- ja välisvoodrilaudu, immutatud terras-silaudu, karkassipuitu, puitbriketti**. Tel 5333 4346.

Lõhutud **toores lepp** ja **metsakuiv okaspuu**. Tel 5354 2420.

Müüa **ehituslaudu** ja **prusse**, hind al 150 €/tm. Tel 508 3045.

Müüa **kuivad küttepuud**. Tel 503 1059.

Müüa **küttepuud**. Tel 5657 7277.

Müüa **põranda-, voodri- ja ehituslaudu**. Erinevad laiused. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Müüa **rahvakannel** ja **karmoška**. Helistada õhtuti. Tel 5345 7415.

Müüa **saematerjali, voodri-, põranda- ja terrassilaudu**. Trans. tasuta. Tel 525 8911.

Müüa **suitsuvorsti** ja **maasinki** väikehulgi, kohaletoomisega. Tel 5196 2628 või 5351 7414.

Müüa kuivi pakitud **kütteklotse** ja **kaminapuid, pelleteid** ning **puit- ja turbabriketti** alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503.

Müüa soodsa hinnaga **sealiha**. Vajadusel tükeldamine. Tel 5354 3002 või 505 9151.

Müügil **turba- ja puitbrikett**. Tel 766 9331, www.silvaagro.ee

Otse tootjalt pakitud küttematerjal: **puitbrikett** al 129 €, **turbabrikett, pellet, klotsid**. Vedu. Tel 506 8501.

Südamlük kaastunne Svetale kalli ema

KLAVDIA MAKSIMOVA
surma puhul.
Mare ja Annely peredega

Mälestame head ja toredat naabrimeest

EDGAR KANEPIT.
Siiras kaastunne omastele.
Ülle ja Kalev

Avaldame kaastunnet Marek Talivererele kalli

EMA
kaotuse puhul.
Kolleegid raadiost

Mälestame

URVE TALIVERET.
Südamlük kaastunne pojale ja omastele.
KÜ Loosi 1 elanikud

HAUAKIVID
ALLAHINDLUS KUNI -30%
POLEERITUD SERVADEGA MATUSEPLAAT 40x25x3cm KOOS NIMEGA 60 EUR
Kivide paksus alates 10 cm
Vabaduse 16 Valga
Tel: 7671154, 56221099
www.hauakivi.ee
SUUREM VALIK • SOODSAM HIND

Tapamaja müüb **emise lihakehasid** kohaletoomisega. Tel 5351 7414.

Valgas müüa kuivi **lepaküttepuud** (50 cm) ja **SOODSALT** okaspuu **küttepinde**. KIIRE! Tel 5884 1203.

OST

Sõidukite kokkuost, arvelt kustutamine ja vajadusel pakume ka transportiteenust. Marico Metall OÜ. Tel 5805 8032, www.maricom.ee

Ostan **metsakinnistuid ja raieõigust, okaspuupalke** kuni 69 €/tm. Tel 525 8067.

Ostan nõukogudeaegse **mundri** ja muid sellega seonduvaid asju. Tel 5845 5341.

Ostan pesemata **lambavilla**. Tel 5838 0566.

Ostan Vene Riga **võrri, mopeedi või mootorratta**. Tel 5621 1047.

LEITUD

Leitud **noor musta värvi labradorisarnane koer**. Küsida Valga noortekeskusest. Tel 5650 3951.

KASUTATUD ASJAD

Ostan **Saksa** täaknoa, kiivri, **vöörihma, vormi** ja **Eesti Vabadussõja** märke, medaleid, käiseline, raamatuid jne. Tel 5665 5551.

Ostan **vanu nõusid** (portselani, kristalli), vanu portselankujusid, vana **kunsti** (õlismaale, graafikat, akvarelle), vanu Norma **mänguasju**, nõukaaegseid tikutoose jm. Tel 5629 8981.

Ostan **vanu raamatuid, toidunõusid, maale, graafikat, mööblit**, sõlgi, me-revaigust ehteid, münte, paberraha, postkaarte, fotosid, kellasid, märke, medaleid jne. Tel 5829 9810.

Ostan vanu **vinüülplaate ja raamatuid**. Tel 5804 6910.

Ostan vanu värvilisest klaasist **lillevaase, lauanõusid ja portselankujusid**. Tel 517 4050.

Kallis Marina perega!
Tunneme kaasa

KARLI HIRVE
surma puhul.
Vaida, Karin, Anu, Marika

ŠKODA

JÄTA VÄIKSEMAID JÄLGI!

Vähenda oma ökoloogilist jalajälge ja paranda järgmistele põlvedele puhtam elukeskkond! Škoda Octavia hübriidmootor kasutab bensiini kõrval surumaagaasi ning tekitab võrreldes tavakütust kasutavate sõidukitega oluliselt vähem saastet ning kasvuhoonegaase.

Octavia G-TEC CNG hübriidmootor töötab surumaagaasil ja bensiinil. CNG-hübriid nüüd saadaval ka DSG automaatkäigukastiga! Rahakulu 100 km läbimiseks 2,7 €. Hind alates 18 100 €.
Ootame Sind proovisõidule!

ŠKODA Tallinn • Tallinn, Paldiski mnt 73 / Piri 1 • Telefon: 6808 222 • auto@skoda.ee
ŠKODA Laagri • Pärnu mnt. 543, Laagri • Telefon: 6837 070 • auto.laagri@skoda.ee
Aasta Auto AS • Tartu, Sepa 24 A • Telefon: 7308 000 • info@aastaauto.ee
Moller Auto Pärnu OÜ • Pärnu, Välja tn. 3 • Telefon: 4476 140 • parnu@skoda.ee
Moller Auto Viru OÜ • Jõhvi, Narva mnt 143 • Telefon: 6808 200 • viru@skoda.ee
Moller Auto Viljandi OÜ • Viljandi, Tallinna mnt 45 • Telefon: 4355 340 • viljandi@skoda.ee
Warma Auto OÜ • Kuressaare, Tallinna 82a • Telefon: 4530 120 • info@warmaauto.ee

ŠKODA Octavia hübriid

www.skoda.ee

 facebook.com/skoda